ANALELE ȘTIINȚIFICE ALE UNIVERSITĂȚII „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI
TOM LXXI, 5, ȘTIINȚE JURIDICE, 2025

DOI: 10.47743/jss-2025-71-5-19

Despre implicațiile penale și execuțional-penale ale modificărilor (relativ) recente aduse normei de incriminare a evadării

On the Criminal and Executional Implications of the Recent Changes Brought in Romanian Criminal Law to the Norm Criminalizing the Escape of the Convict

Mihai DUNEA[1]

Rezumat: Norma de incriminare a evadării (conținută de art. 285 din Codul penal român în vigoare) a suferit o serie de modificări legislative în perioada recentă și relativ recentă – raportat la elaborarea acestui material (anume: în anul 2021, respectiv în 2025). Intervențile au vizat, pe de o parte, o extindere a sferei de cuprindere a infracțiunii de evadare, prin prevederea unor noi modalități alternative de săvârșire (asimilate evadării „clasice” / tradiționale, propriu-zise), precum și o relativă modificare și (apoi) re-modificare a opțiunilor speciale de sancționare avute în vedere de către forul legiuitor în cazul comiterii unei evadări. Intervențiile legislative în cauză au evidențiat o anumită atitudine inconsecventă a legiuitorului în raport de anumite aspecte care privesc infracțiunea de evadare (în special, legate de sancționarea acesteia), a căror surprindere și succintă analiză (pusă în legătură și cu unele instituții generale de drept penal, asupra cărora poate produce un impact semnificativ reglementarea într-un fel sau altul a evadării și a sancționării acesteia) constituie obiectul principal al prezentului articol. Totodată, materialul urmărește și suprinderea unor implicații de natură execuțional-penală cu privire la evadare.

Cuvinte-cheie: evadare; modificări legislative; forme alternative (asimilate); sancționare; cumul aritmetic al pedepselor

Abstract: The normative disposition criminalizing the crime of *escape* (contained by article 285 of the current Romanian Criminal Code) has undergone a series of legislative changes in the recent and relatively recent period in relation to this material (namely: in 2021 and in 2025). The interventions aimed, on the one hand, at expanding the sphere of the crime known as *escape*, by providing for new alternative ways of committing it (similar to the „classic” / traditional escape itself). On the other hand, these interventions aimed to a relative modification and (then) to a re-modification of the special sanctioning options envisaged by the legislature in the event of committing an escape. The legislative interventions in question have highlighted a certain inconsistent attitude of the Romanian

[1] Conf. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

legislator in relation to certain aspects concerning the crime of escape (in particular, related to its sanctioning). Their discovery and brief analysis constitutes the main object of this article, beeing also linked to some general criminal law institutions on which the regulation (in one way or another) of the escape (and its sanctioning) can have a significant impact. At the same time, the material also aims to uncover some implications into the executional criminal law that arise from the act of escape.

Keywords: escape; legislative amendments; alternative (assimilated) forms; sanctioning; arithmetic accumulation of punishment

1. Aspecte introductive

La intrarea sa în vigoare, Codul penal român actual[2] cuprindea o incriminare a evadării[3] care a continuat reglementarea anterioară[4], atât din punct de vedere al conținutului constitutiv (în privința elementelor esențiale), cât și (în linii generale) sub aspectul regimului sancționator (cu mențiunea că noul legiuitor a fost ceva mai drastic raportat la forma tip a infracțiunii, dar mai puțin sever raportat la forma agravată de comitere a acesteia, prin comparație cu reglementarea penală anterioară).

Pe conținutul reglementării, o evoluție a provenit din dispoziția expresă (inserată în alineatul al treilea al articolului conținând incriminarea curentă a evadării) care prevede faptul că, din punct de vedere juridic, se consideră a reprezenta evadare și adoptarea anumitor conduite particulare alternative evadării clasice propriu-zise (pe care am putea-o numi „evadare activă")[5], anume:

[2] Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în M. Of. nr. 510 din 24 iulie 2009 (a intrat în vigoare pe 1 februarie 2014).

[3] Potrivit normei din art. 285 din Codul penal din 2009 (Legea nr. 286/2009), în configurația de la data intrării sale în vigoare (1 feb. 2014), se prevedea că: „*(1) Evadarea din starea legală de reținere sau de deținere se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani. (2) Când evadarea este săvârșită prin folosire de violențe sau arme, pedeapsa este închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (3) Se consideră evadare: a) neprezentarea nejustificată a persoanei condamnate la locul de deținere, la expirarea perioadei în care s-a aflat legal în stare de libertate; b) părăsirea, fără autorizare, de către persoana condamnată, a locului de muncă, aflat în exteriorul locului de deținere. (4) Pedeapsa aplicată pentru infracțiunea de evadare se adaugă la restul rămas neexecutat din pedeapsă la data evadării. (5) Tentativa la infracțiunile prevăzute în alin. (1) și alin. (2) se pedepsește*".

[4] Conform dispoziției cuprinse în art. 269 din Codul penal anterior (Legea nr. 15/1968, publicată în Buletinul Oficial al României, nr. 79-79bis/1968, republicat în Monitorul Oficial al României, nr. 65/1997), astfel cum se prezenta aceasta la momentul ieșirii sale din vigoare (31 ianuarie 2014), se prevedea că: „*(1) Evadarea din starea legală de reținere sau de deținere se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 2 ani. (2) Dacă fapta este săvârșită prin folosire de violențe, de arme sau de alte instrumente ori de către două sau mai multe persoane împreună, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 8 ani. (3) Pedeapsa aplicată pentru infracțiunea de evadare se adaugă la pedeapsa ce se execută, fără a se putea depăși maximul general al închisorii. (4) Tentativa se pedepsește*".

[5] Apreciem că pot fi considerate forme de ***evadare activă*** acele modalități clasice de comitere a unei evadări, în sensul restrâns al termenului (conduite inițial incriminate prin

neprezentarea nejustificată a persoanei condamnate la locul de deținere, la expirarea perioadei în care s-a aflat legal în stare de libertate, respectiv: *părăsirea, fără autorizare, de către persoana condamnată, a locului de muncă, aflat în exteriorul locului de deținere*. Acest aspect este salutar din perspectiva unei cât mai stricte respectări a principiului legalității incriminării, pentru a nu se ridica probleme de incriminare prin analogie (procedeu interzis de dispozițiile. de principiu. ale art. 1 C. pen.), precum nici de interpretare analogică extensivă, *in mala partem*, a unei norme de incriminare (practică apreciată de către doctrină a fi, de asemenea, de principiu, interzisă).[6]

Pe fond, într-adevăr, conduitele alternative astfel descrise sunt echivalente, ca spirit al reglementării, celor implicate de evadarea clasică propriu-zisă („activă")[7], fiind consecința corelării cu unele dispoziții din legislația penală,

---

norma de reglementare a evadării în fostul Cod penal), reprezentând orice modalitate de „*a înlocui în fapt starea legală de lipsire de libertate cu starea ilegală de libertate*" - Tudorel Toader, *Drept penal român. Partea specială. Vol. I*, ed. Universul Juridic, București, 2019, p. 469; Octavian Loghin, Tudorel Toader, *Drept penal român. Partea specială*, ed. a IV-a (revăzută și adăugită), Casa de editură și presă „Șansa" S.R.L., București, 2001, p. 463. Reprezintă, de exemplu, asemenea forme de comitere a evadării: *fuga de sub escortă*; *părăsirea neautorizată a locului de deținere* - fie prin *depășirea unor obstacole* (*săritul peste gardul unității* de detenție; *escavarea unui tunel* pe sub gardul împrejmuitor al penitenciarului etc.), fie *de orice altă manieră* (ex.: prin *deghizarea persoanei* private de libertate în vizitator sau lucrător al penitenciarului și părăsirea unității de detenție profitând de această deghizare; prin *ascunderea deținutului în diverse mijloace de transport* ce părăsesc incinta locului de detenție; sub *amenințarea* cu moartea / vătămarea gravă a unei persoane luată drept ostatică etc.). În acest sens, doctrina a punctat, în mod corect, că evadarea (cel puțin în forma tip prevăzută de art. 285 alin. 1 C. pen.) este o infracțiune în formă deschisă – Sergiu Bogdan, Doris Alina Șerban, *Drept penal. Partea specială – Infracțiuni contra persoanei și contra înfăptuirii justiției*, ediția a IV-a (revăzută și adăugită), Ed. Universul Juridic, București, 2024, p. 653. Prin comparație cu aceste forme „clasice" de evadare, suntem de părere că dispozițiile nou introduse în art. 285 alin. 3 C. pen. din 2009 (în special aceea de la litera a) ar putea fi descrise drept ***evadare pasivă***.

[6] Pentru o analiză mai detaliată cu privire la interdicția incriminării prin analogie, respectiv a interpretării (analogice) extensive *in mala partem*, a se consulta (printre altele) și: Mihai Dunea, *Poenalia sunt strictissimae interpretationis? (I)*, în *Analele Științifice ale Universității "Alexandru Ioan Cuza" din Iași*, seria *Științe Juridice*, tomul LXV, nr. 2/2019, pp. 107-122 (materialul se poate consulta online, la adresa de internet: https://pub.law.uaic.ro/files/articole/2019/volii/08_mihai_dunea.pdf).

[7] Se poate aprecia că toate formele alternative mai recent reglementate ale evadării (de până la momentul actual – debutul anului 2026, inclusiv [formal] varianta omisivă prevăzută în alin. 3^1 din art. 285 C. pen.) se subsumează aspectelor clasice relevate în doctrină cu privire la rațiunea incriminării și la obiectul juridic al acesteia, precum (de exemplu): „*În cazul unui astfel de comportament, discutăm atât despre o lipsă de respect față de dispozițiile luate față de organele care participă la înfăptuirea justiției în materie penală, cât și despre crearea unor impedimente majore în ceea ce privește activitatea de înfăptuire a acesteia. (...) evadarea unei persoane condamnate definitiv la o pedeapsă privativă de libertate pune în discuție modul deficitar în care este înfăptuită justiția, prin aceea că anumiți indivizi, considerați un risc pentru societate, se sustrag cu rea-credință de la procesul de reeducare.*

procesual-penală și execuțional-penală curentă, referitoare atât la posibilitatea ca o persoană condamnată definitiv la o pedeapsă privativă de libertate, dispusă cu executare, să se afle la un moment dat, legal și temporar, într-o stare concretă de libertate (în afara unității de detenție, fără supraveghere și fără a se afla sub beneficiul instituției liberării condiționate)[8], cât și la acelea care reglementează posibilitatea ca unii deținuți să poată părăsi, pentru anumite intervale orare, spațiul de deținere, fără supraveghere (sau fără supraveghere direct exercitată asupra lor, prin escortare, de către personalul A.N.P.[9]-ului), în vederea desfășurării unor activități (în principiu – activități lucrative, dar nu exclusiv), cu obligația de a respecta anumite proceduri și de a reveni la penitenciar, pe un anumit traseu, predeterminat, până la o anumită oră, după încheierea programului de lucru[10].

Aceste variante de sustragere de la executarea unei pedepse privative de libertate, deși sunt mai puțin dinamice decât acelea clasice de comitere a evadării, produc, în final, un efect juridic similar: persoana condamnată la o pedeapsă privativă de libertate, cu executare, aflată în executarea respectivei pedepse, își substituie, în mod nelegal, starea juridică, legală (de privare de libertate – în forme concrete variate, cu respectarea unor condiții anume), cu una faptică de libertate, nepermisă, prin aceea că trădează încrederea ce i-a fost acordată (de a i se permite să își gestioneze singură o stare temporară de libertate sporită, în cadrul unei stări legale de privare de libertate) și nu revine (intenționat și imputabil) la momentele prestabilite, la unitatea de detenție, sau părăsește (intenționat și imputabil), în mod neautorizat, locul de muncă situat în exteriorul penitenciarului.

Valoarea socială protejată este înfăptuirea justiției, ce poate fi lezată prin faptul că cei condamnați se sustrag de la executarea pedepselor privative de libertate" – S. Bogdan, D. A. Șerban, *op. cit.*, p. 651.

[8] Astfel, spre exemplu, pot fi avute în vedere dispozițiile referitoare la *recompensa permisiei de ieșire din penitenciar* care poate fi acordată unui deținut, în conformitate cu prevederile cuprinse în art. 98 alin. 1 lit. e), f), g) (și urm.) din Legea nr. 254/2013, privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal (publicată în M. Of. nr. 514/2013) / art. 213 și urm. din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, aprobat prin H.G. nr. 157/2016, publicat în M. Of. nr. 271/2016.

[9] Acronim pentru *Administrația Națională a Penitenciarelor*, instituție publică, cu personalitate juridică, aflată în subordinea Ministerului Justiției, în subordinea căreia se organizează unitățile penitenciare de detenție dedicate executării pedepselor privative de libertate de către persoanele condamnate la asemenea sancțiuni (art. 10 din Legea nr. 254/2013).

[10] Astfel, spre exemplu, pot fi avute în vedere dispozițiile referitoare la ieșirea la muncă (și nu numai), în afara penitenciarului, fără supraveghere, a deținuților încadrați în regimul deschis de executare a pedepselor privative de libertate, în conformitate cu prevederile cuprinse în art. 38 alin. 3 din Legea nr. 254/2013 și art. 80, art. 84, art. 86 alin. 2, art. 87 alin. 2 și urm. din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, aprobat prin H.G. nr. 157/2016.

Totuși, deosebirea de esență existentă între modalitatea de comitere a evadării, în aceste modalități alternative, față de modurile clasice de evadare (cele dinamice – indicate anterior), justifică necesitatea, utilitatea și oportunitatea reglementării care a făcut explicit referire la ele, pentru o cât mai indiscutabilă conformare a normei de incriminare a evadării față de principiul fundamental al legalității incriminării.[11]

Sub aspectul regimului sancționator, dincolo de unele variabile prea puțin semnificative intervenite la nivelul uneia sau alteia dintre limitele speciale ale pedepsei principale prevăzute de lege pentru evadarea-tip (maximul special al închisorii a fost majorat de la 2 la 3 ani, prin comparație cu fostul Cod penal, fără ca minimul – 6 luni – să fie afectat), ori pentru evadarea agravată (limitele speciale s-au redus, prin comparație cu acelea din C. pen. de la 1968, de la 2-8 ani scăzând la 1-5 ani), sau de aspecte privind caracterul pedepsei complementare a interzicerii unor drepturi (facultativă, în fostul Cod penal, pentru evadarea agravată, în schimb prevăzută drept obligatorie de legislația curentă, pentru aceeași formă a evadării), legiuitorul Codului penal din 2009 nu a renunțat (inițial) la dispoziția specială privind regimul sancționator al evadării, în cazul în care aceasta era cuprinsă în structura unei pluralități de infracțiuni.

Astfel, dispoziția inserată în penultimul alineat (al 4-lea) din art. 285 C. pen. din 2009, la momentul intrării sale în vigoare, stipula, similar soluției conținute de Codul penal anterior (art. 269 alin. 3) [și nu numai][12], cumulul aritmetic ce trebuia efectuat între pedeapsa concretă stabilită pentru infracțiunea de evadare și pedeapsa din a cărei executare s-a evadat.

Incidența acestei soluții, prevăzută de o normă penală specială, fără niciun fel de mențiune cu privire la tipul pluralității de infracțiuni emergente ca efect al comiterii evadării, avea drept consecință activarea regulii *specialia generalibus*

[11] Ar fi fost, poate, de dorit ca aceste considerații să fi fost expres surprinse în *Expunerea de motive a noului Cod penal* – ceea ce, din păcate, nu este cazul (documentul nu analizează deloc incriminarea evadării, cuprinsă la art. 285 C. pen., după cum se poate observa prin consultarea acestuia, online, la adresa de internet: https://www.cdep.ro/proiecte/2009/300/00/4/em304.pdf [accesată la data de 20 august 2025]). De altfel, în sensul indicat în textul de mai sus, apreciem că sunt de receptat și unele dintre completările / modificările ulterioare ale dispoziției de incriminare a evadării (la care urmează a ne referi în continuare), care au adăugat, explicit, drept noi forme alternative de comitere a acestei infracțiuni conduitele reprezentate de: *încălcarea de către persoana aflată în arest la domiciliu a obligației de a nu părăsi imobilul ori nerespectarea de către aceasta a itinerarului sau condițiilor de deplasare, stabilite potrivit legii* (completare operată prin Legea nr. 146/2021); considerăm că este discutabil, însă (aspect pe care îl vom dezvolta în cele ce urmează) dacă aceeași justificare poate fi adusă pentru extinderea normei de incriminare a evadării și asupra *faptei persoanei condamnate la pedeapsa detențiunii pe viață sau la pedeapsa închisorii de a nu se prezenta la organul de poliție în vederea punerii în executare a mandatului de executare a pedepsei în termen de 7 zile de la data la care a rămas definitivă hotărârea prin care s-a dispus executarea pedepsei* (completare operată prin Legea nr. 19/2025).

[12] Dispoziții similare existau și în C. pen. „Al. I. Cuza" (C. pen. din 1864) – art. 195.

derogant, în sensul recurgerii la cumulul aritmetic al pedepselor (cea pentru evadare și cea din a cărei executare se evadase), indiferent dacă pluralitatea de infracțiuni constituită prin comiterea evadării ar fi fost o recidivă (postcondamnatorie) sau o pluralitate intermediară de infracțiuni (și indiferent de regimul obișnuit de sancționare al acestora, potrivit normelor penale generale cuprinse în fiecare din cele două codificări penale succesive).[13]

Rațiunea unui regim sancționator special (prin cumul aritmetic), expres prevăzut de lege, pentru ipotezele de recidivă născută prin evadare sau de pluralitate intermediară de infracțiuni apărută ca urmare a unei evadări din executarea unei pedepse definitive anterior pronunțate / aplicate pentru o altă infracțiune comisă de către aceeași persoană, rezidă în pericolul social sporit manifestat de către deținutul care riscă evadarea, precum și în dorința și necesitatea (suplimentar resimțită de către legiuitor) de a descuraja, cât mai profund, astfel de potențiale conduite, din partea persoanelor private legal de libertate și aflate în executarea pedepselor de acest gen. Această opțiune sancționatorie era resimțită în special în reglementarea fostului Cod penal (în care regimul sancționator ordinar al recidivei postcondamnatorii[14] și al pluralității intermediare de infracțiuni[15] nu conducea, ca

[13] Practic, dispoziția din art. 269 alin. 3 C. pen. din 1968 reprezenta o normă derogatorie, cu prioritate în aplicare, față de prevederile cuprinse în art. 39 alin. 1 (privind recidiva postcondamnatorie în cazul persoanei fizice) și art. 40 alin. 1 (privind instituția pluralității intermediare de infracțiuni – denumire cu care legiuitorul de atunci nu opera expres, ea fiind, însă, utilizată în doctrina penală) din același act normativ, iar dispoziția din art. 285 alin. 4 C. pen. din 2009 (forma intrată în vigoare la 1 feb. 2014) reprezenta o normă derogatorie, cu prioritate în aplicare, față de prevederile cuprinse în art. 43 alin. 1 (sancționarea recidivei postcondamnatorii pentru persoana fizică – deși în ambele ipoteze legea prevede sistemul de cumul aritmetic) și (mai ales) art. 44 alin. 2 (privind sancționarea pluralității intermediare de infracțiuni, prin împrumutarea regimului sancționator al concursului de infracțiuni) din acest act normativ.

[14] Astfel, conform dispoziției cuprinse în art. 39 alin. 1 din C. pen. din 1968 (la momentul ieșirii sale din vigoare), se prevedea că: „*În cazul recidivei prevăzute în art. 37 alin. 1 lit. a)* [recidiva postcondamnatorie – n.n.], *pedeapsa stabilită pentru infracțiunea săvârșita ulterior și pedeapsa aplicată pentru infracțiunea anterioară se contopesc potrivit dispozițiilor art. 34 și 35* [care consacra regimul sancționator al concursului de infracțiuni - de principiu: cumulul juridic cu spor facultativ și variabil de pedeapsă – n.n.]. *Sporul prevăzut în art. 34 alin. 1 lit. b) se poate mări până la 7 ani*"; trimiterea făcută la dispoziția sancționatorie a concursului de infracțiuni, cuprinsă în art. 34 alin. 1 lit. b) C. pen. din 1968 viza următorul text legal: „*În caz de concurs de infracțiuni, se stabilește pedeapsa pentru fiecare infracțiune în parte, iar dintre acestea se aplică pedeapsa, după cum urmează: (...) b) când s-au stabilit numai pedepse cu inchisoare, se aplică pedeapsa cea mai grea, care poate fi sporită până la maximul ei special, iar când acest maxim nu este îndestulător, se poate adăuga un spor de până la 5 ani; (...)*".

[15] Este adevărat că fostul Cod penal nu reglementa în mod expres o instituție (ca formă de manifestare a pluralității de infracțiuni) cu denumirea explicită de „pluralitate intermediară de infracțiuni"; în doctrină, însă, aceasta era în mod constant și larg recunoscută, plecând de la dispozițiile cuprinse în art. 40 alin. 1 C. pen. din 1968, cu denumirea marginală: „Pedeapsa în unele cazuri în care nu există recidivă". Potrivit dispozițiilor din acest text legal, se prevedea: „*Când după condamnarea definitivă cel*

regulă, la cumulul aritmetic al pedepselor), fiind, în fapt, limitată, în Codul penal din 2009 (la data intrării sale în vigoare), mai ales la cazul pluralității intermediare de infracțiuni (care, ca regulă, atrage aplicarea regimului sancționator al concursului de infracțiuni – ceea ce nu implică decât într-o ipoteză particulară, restrânsă, cumulul aritmetic[16], fiind bazată în special pe cumul juridic); în privința recidivei (postcondamnatorii), este de observat că regula în materie, reglementată de Codul penal din 2009[17], era (și este) tot în sensul cumulului aritmetic al pedepselor, dispoziția specială în materia evadării (astfel cum exista aceasta la momentul intrării în vigoare a C. pen. din 2009) nefiind, în realitate, derogatorie de la regula sancționatorie generală, în acest caz.[18]

2. Formele pluralității de infracțiuni care decurg din comiterea unei evadări

Cu o singură excepție (anume: comiterea unei evadări din executarea unei măsuri preventive privative de libertate, dispusă cu privire la o persoană față de care se pronunță ulterior o soluție de achitare sau de încetare a procesului penal – ori o clasare întemeiată pe unul dintre motivele prevăzute de art. 16 alin. 1 C. proc. pen.)[19], săvârșirea evadării implică, în mod necesar, apariția (sau augmentarea) unei pluralități de infracțiuni în care este implicat, ca subiect activ, evadatul. În ceea ce privește tipul pluralității de infracțiuni în cauză, există următoarele opțiuni (de bază): concurs de infracțiuni; recidivă (de regulă: postcondamnatorie); pluralitate intermediară de infracțiuni.[20]

---

condamnat săvârșește din nou o infracțiune, înainte de începerea executării pedepsei, în timpul executării acesteia sau în stare de evadare, și nu sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru starea de recidivă, pedeapsa se aplică potrivit regulilor pentru concursul de infracțiuni".

[16] Anume: doar atunci când pedepsele principale aplicate sunt de natură diferită, în sensul că una este pecuniară, iar alta este închisoarea [art. 39 alin. 1 lit. d) C.pen.].

[17] În art. 43 alin. 1 C. pen.

[18] Totuși, formal, apreciem că în situația unei recidive postcondamnatorii comise prin evadare, regimul sancționator constând în cumul aritmetic se va aplica în temeiul normei speciale, iar nu în baza celei generale (chiar dacă acestea conduc la același rezultat în această ipoteză particulară), în temeiul principiului *specialia generalibus derogant*.

[19] Caz în care se va reține, în final, în sarcina inculpatului, doar comiterea infracțiunii de evadare (ca unitate infracțională), desigur, dacă acesta nu a mai comis nicio altă infracțiune, separat, în structura vreunei alte forme de pluralitate de infracțiuni din care să facă parte și evadarea. Premisa acestei ipoteze ar putea fi folosită și pentru a exemplifica situația comiterii unei evadări în structura acelei forme de pluralitate de infracțiuni nereglementată legal expres, dar analizată de o parte a doctrinei, sub denumirea de „pluralitate nenumită de infracțiuni" (pentru aprofundarea conceptului de *pluralitate nenumită de infracțiuni* a se vedea, printre altele: Maria-Ioana Mărculescu-Michinici, Mihai Dunea, *Drept penal - partea generală. Vol. I. Curs teoretic în domeniul licenței*, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 324).

[20] În același sens, a se vedea (printre alte surse) și: Voicu Pușcașu, *Câteva considerații cu privire la sancționarea pluralității de infracțiuni în cazul evadării*, în *Analele Universității de Vest din Timișoara – Seria Drept*, nr. 1/2025, p. 3 (materialul se poate consulta la adresa de

Astfel, *evadarea va face parte din structura unui concurs de infracțiuni*, în primul rând atunci când o persoană va evada din executarea unei măsuri preventive privative de libertate (reținere, arest preventiv sau arest la domiciliu), dacă ulterior i se va constata vinovăția pentru infracțiunea vizată de acuzația care a generat aplicarea acelei măsuri preventive privative de libertate (sau chiar și pentru o altă infracțiune, pentru care nu fusese deja judecat definitiv la momentul evadării din măsura preventivă preindicată)[21], pronunțându-se, în final, o hotărâre definitivă de condamnare, sau chiar și una de amânare a aplicării pedepsei, ori (posibil, dar improbabil) chiar și o hotărâre de renunțarea la aplicarea pedepsei[22], raportat la

internet [consultată pe 27 februarie 2026]: https://drept.uvt.ro/administrare/files/1756738395-articol-voicu-puscasu-1.pdf). Mențiunea noastră, în sensul că opțiunile indicate în text sunt „de bază", vizează posibilitatea apariției unor scenarii în care unele dintre acestea să se combine; spre exemplu: o evadare poate fi comisă și într-o dublă stare de recidivă (postexecutorie și postcondamnatorie), atunci când se evadează din executarea unei pedepse care întrunește condițiile pentru a forma primul termen al unei recidive, dispusă pentru o infracțiune față de care s-a reținut deja starea de recidivă postexecutorie; sau (un alt exemplu), evadarea poate fi una din mai multe infracțiuni concurente comise în stare de recidivă postcondamnatorie ori de pluralitate intermediară de infracțiuni.

[21] Spre exemplu, dacă o persoană comite o tâlhărie, iar în cursul procesului penal în cadrul căreia este cercetată / judecată pentru această infracțiune, comite o evadare din arestul preventiv sau arestul la domiciliu ce i-a fost aplicat în considerarea acuzației de tâlhărie, evadarea și tâlhăria vor fi infracțiuni concurente; în egală măsură, dacă ulterior evadării descrise anterior se constată că acuzația pentru tâlhărie este neîntemeiată (de pildă: fapta nu există, sau a fost comisă de către o altă persoană, fără participarea celui inițial acuzat etc.), în schimb se descoperă că acea persoană săvârșise anterior o altă infracțiune (de pildă: un viol, sau un furt etc.), care nu fusese descoperită la momentul acuzației pentru tâlhărie și al evadării din măsura preventivă privativă de libertate dispusă în cadrul procesului penal aferent acelei acuzații, atunci evadarea și infracțiunea anterioară nou descoperită se vor afla tot în concurs de infracțiuni (căci între momentele săvârșirii lor nu se interpusese nicio condamnare definitivă pentru vreuna dintre ele).

[22] Soluțiile de renunțare la aplicarea pedepsei și amânare a aplicării pedepsei sunt posibile / potențial incidente (cu îndeplinirea tuturor condițiilor legale) și în cazul comiterii unui concurs de infracțiuni, iar nu doar în ipoteze vizând săvârșirea unei unități infracționale [a se vedea dispozițiile cuprinse în art. 80 alin. 3 și în art. 83 alin. 1 lit. a) C. pen.]. Pentru a putea fi incidente aceste instituții de individualizare judiciară a răspunderii penale / soluții ale instanței penale cu privire la latura penală a cauzei dedusă judecății, trebuie verificate (printre alte condiții) și unele cerințe de gravitate a infracțiunii / ansamblului infracțional comis. În cazul evadării, aceste cerințe de gravitate abstractă sunt întrunite - atât în cazul formei tip, cât și al formei agravate, pentru care pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de la 6 luni la 3 ani (pentru forma de bază), respectiv închisoarea de la 1 la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi (pentru forma agravată); or, în cazul renunțării la aplicarea pedepsei, maximul special al pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea comisă nu poate fi *mai mare* de 5 ani pentru a se putea dispune această soluție / instituție [art. 80 alin. 2 lit. d) C. pen.], iar în cazul amânării aplicării pedepsei, maximul special al pedepsei prevăzute de lege nu poate fi de 7 ani sau mai mare pentru a se putea dispune instituția / soluția [art. 83 alin. 2 teza I C. pen.].

toate aceste fapte penale (inclusiv evadarea), comise fără ca între ele să intervină o hotărâre definitivă de condamnare (pentru vreuna dintre ele).

Totodată, din punct de vedere juridic, situația este aceeași atunci când evadarea (tot din executarea unei măsuri preventive privative de libertate) se comite în cursul termenului de supraveghere al unei amânări a aplicării unei pedepse definitiv stabilite printr-o hotărâre anterioară, indiferent dacă există sau nu vreo altă infracțiune care să mai fie reținută în cadrul acestui concurs.[23] Soluția se datorează faptului că, și în această împrejurare, între momentele de comitere a infracțiunilor în discuție (cea pentru care s-a dispus inițial amânarea aplicării pedepsei și evadarea din măsura preventivă privativă de libertate, comisă în cursul termenului de supraveghere a amânării aplicării celeilalte pedepse) nu a intervenit nicio hotărâre definitivă de *condamnare* pentru vreuna dintre ele (din moment de hotărârea de *condamnare* și aceea de *amânare a aplicării pedepsei* sunt specii distincte de hotărâri / soluții ale acțiunii penale pronunțate de instanța penală, conform dispozițiilor cuprinse în art. 396 C. proc. pen.).

Pe de altă parte, *evadarea conduce adesea la nașterea unei stări de recidivă.* În esență, pentru că infracțiunea de evadare întrunește întotdeauna condițiile de existență ale termenului al doilea al recidivei[24], depinde de primul termen dacă

[23] Spre exemplu: în cursul termenului de supraveghere al unei amânări a aplicării unei pedepse, persoana supravegheată este acuzată de comiterea unei noi infracțiuni, pretins săvârșită în cursul termenului de supraveghere, sau chiar de comiterea unei alte infracțiuni, la un moment anterior amânării aplicării pedepsei deja dispuse, dar nedescoperită la momentul pronunțării soluției de amânare a aplicării pedepsei pentru infracțiunea care a generat această soluție procesuală; în considerarea acestei acuzații, pe durata noului proces penal (în cursul termenului de supraveghere al amînării aplicării pedepsei), i se dispune o măsură preventivă privativă de libertate, din a cărei executare inculpatul evadează; indiferent dacă, ulterior, se dovedește că acuzația în cauză a fost întemeiată sau nu, infracțiunea de evadare va fi concurentă cu infracțiunea care a generat soluția inițială de amânare a aplicării pedepsei (între momentele lor de comitere nefiind interpusă o hotărâre definitivă de *condamnare* pentru vreuna dintre ele). Împrejurarea că pentru infracțiunea (pretins nou comisă sau nou descoperită) de care a fost acuzat cel în cauză, în cursul termenului de amânare a aplicării altei pedepse, acestuia i se va stabili vinovăția (sau nu), nu produce efecte decât asupra amplitudinii concursului de infracțiuni emergent (în sensul că și respectiva infracțiune va face parte – sau nu – din structura acestuia), nu însă și asupra existenței sale (concursul de infracțiuni va exista, în ambele ipoteze, între infracțiunea care a generat inițial soluția de amânare a aplicării pedepsei și evadarea din măsura preventivă dispusă - în cursul termenului de supraveghere a amânării aplicării pedepsei - pentru presupusa infracțiune nou comisă sau anterior comisă, dar nou descoperită în acel termen).

[24] Astfel, conform dispozițiilor art. 285 C. pen., coroborate cu prevederile din art. 16 alin. 6 C. pen., evadarea constituie o infracțiune exclusiv intenționată (culpa nu este menționată expres de către legiuitor pe conținutul infracțiunii – pentru că nici nu ar fi logic a se lua în considerare o variantă din culpă a evadării). Pe de altă parte, pornind chiar de la forma tip a infracțiunii (cu atât mai mult raportat la forma agravată), pedeapsa prevăzută de lege întrunește condițiile de gravitate abstractă ale termenului secund al recidivei (pedeapsă prevăzută de lege de un an sau mai mare – art. 41 alin. 1 teza finală C. pen.), maximul său special fiind 3 ani (respectiv 5 ani pentru formele agravate).

evadarea din executarea unei pedepse (definitiv aplicate) va genera o recidivă (postcondamnatorie) ori o pluralitate intermediară de infracțiuni.

Astfel, *recidiva apărută prin comiterea evadării din executarea unei pedepse cu închisoarea sau a detențiunii pe viață se va manifesta sub formă postcondamnatorie* (dacă toate condițiile primului termen al stării de recidivă vor fi întrunite).[25] Condiția de existență temporală presupusă de recidiva postcondamnatorie – anume, ca noua infracțiune să fie săvârșită după momentul pronunțării hotărârii definitive de condamnare pentru infracțiunea precedentă, dar anterior executării integrale sau considerării ca executate a pedepsei care reprezintă primul termen al recidivei – este implicit verificată, ca premisă. Într-adevăr, evadarea (din executarea unei pedepse privative de libertate) presupune, implicit, că starea de privare de libertate (legală) a persoanei, decurgând din pronunțarea pedepsei anterioare (definitiv aplicată), nu este finalizată prin executarea (integrală) / considerarea ca executată a acesteia (căci, altfel, făptuitorul nu ar mai avea de ce / din executarea cărei pedepse să evadeze).

În această ipoteză, evadarea (fie ea comisă în formă „clasică" – activă, fie într-una din formele asimilate – așadar ceea ce am optat, anterior, să denumim „evadare pasivă") poate fi reținută ca unica infracțiune din termenul secund al recidivei postcondamnatorii, sau doar ca una din mai multe infracțiuni concurente comise în stare de recidivă postcondamnatorie; diferențele între cele două ipoteze privesc și interesează (doar) regimul sancționator aplicabil (aspect asupra căruia vom reveni într-o secțiune ulterioară), iar nu și însăși reținerea stării de recidivă postcondamnatorie.

Într-o ipoteză mai puțin vizibilă, dar nu imposibil de imaginat, *recidiva apărută prin comiterea unei evadări ar putea să fie și una postexecutorie*, dar numai într-unul din următoarele două cazuri: fie o evadare din executarea unei măsuri preventive privative de libertate; fie o evadare situată într-o dublă recidivă, atât postexecutorie, cât și (concomitent) postcondamnatorie.

Astfel, în prima situație aici vizată, avem (din nou) în vedere ipoteza unei evadări din executarea unei reținere sau a unei arestări preventive ori a unei arestări la domiciliu, fără ca ulterior să se pronunțe o condamnare (sau o soluție similară sub aspectul răsturnării prezumției de nevinovăție a inculpatului, dincolo de orice dubiu rezonabil)[26] raportat la infracțiunea presupus comisă de către inculpat - cea

[25] Anume: evadarea să aibă loc din executarea unei pedepse privative de libertate mai mare de 1 an închisoare / detențiunii pe viață, aplicată pentru o infracțiune comisă cu intenție sau cu intenție depășită (faptă pentru care să nu fi intervenit amnistia ori dezincriminarea) – conform art. 41 și 42 C. pen.

[26] Cum ar fi cazul unei soluții de *renunțare la aplicarea pedepsei* ori a uneia de *amânare a aplicării pedepsei*. Ne întemeiem afirmația, în sensul că, alături de soluția de condamnare, și aceste ultime două tipuri de hotărâri ale instanței penale răstoarnă prezumția de nevinovăție, prin raportare la „firul roșu" existent în dispozițiile legale care reglementează cazurile de pronunțare a acestora, conform art. 396 alin. 2-4 C. proc. pen. (Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în M. Of. nr. 486/2010). Se poate observa, din textele invocate, că cerința de bază pentru pronunțarea oricăreia dintre aceste trei tipuri de

hotărâri / soluții ale acțiunii penale, de către instanța penală învestită cu judecarea unei cauze penale, o reprezintă constatarea, „dincolo de orice îndoială rezonabilă", a împrejurării că „fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat", condiții la care se adaugă, în mod logic, cerința îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege conform „art. 80-82 din Codul penal", pentru a se putea dispune renunțarea la aplicarea pedepsei, respectiv cerința îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege conform „art. 83-90 din Codul penal", pentru a se putea dispune amânarea aplicării pedepsei. Plecând de la această realitate normativă, se pot ridica, desigur, discuții cu privire la compatibilitatea dintre aceste dispoziții ale legii procesual penale și prevederile din Legea fundamentală (art. 23 alin. 11 al Constituției), conform cărora „*Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de* ***condamnare****, persoana este considerată nevinovată*" [s.n.]. Apreciem că o soluționare viabilă a chestiunii poate proveni din admiterea existenței a două sensuri (unul larg și altul restrâns) a sintagmei „hotărâre de condamnare", astfel încât să se aprecieze că în Legea fundamentală este întrebuințată noțiunea în sensul său larg (care să acopere atât referirea la hotărârea de *condamnare* în sens restrâns, precum și la celelalte tipuri de hotărâri care, conform legislației procesual penale, comportă, deopotrivă cu aceasta, aptitudinea de a transmite mesajul că prezumția de nevinovăție a inculpatului a fost răsturnată: anume, așa numitele „hotărâri de vinovăție", alături de hotărârea de condamnare – hotărârea de renunțare la aplicarea pedepsei și aceea de amânare a aplicării pedepsei), în timp ce în Codul de procedură penală este folosită noțiunea în sensul restrâns, strict (ceea ce o delimitează de soluțiile de renunțare la aplicarea pedepsei, respectiv de amânare a aplicării pedepsei). Desigur, inconvenientul acestei soluții decurge în special din împrejurarea că formulările din Codul de procedură penală sunt ulterioare celor folosite în legea fundamentală (și ar fi fost de așteptat ca legiuitorul infraconstituțional să nu creeze o situație de aparentă incongruență între prevederi constituționale și dispoziții infraconstituționale, fără [cel puțin] o consacrare explicită a celor două sensuri care ar putea fi acordate aceleiași sintagme). Totodată, un neajuns al soluției derivă din aceea că, dacă aceasta este acceptată, reiese că ori de câte ori în legislație se face referire la o hotărâre de *condamnare*, interpretul va trebui să determine dacă termenul este întrebuințat în sensul său strict (restrâns – tehnic: penal / procesual-penal) sau în sensul său larg (cel care putem considera că este întrebuințat în dispoziția constituțională preindicată). Pe de altă parte, în susținerea acestei soluții, este de evidențiat faptul că o atare situație nu ar fi nici unică, nici prima de felul ei; spre exemplu, este larg acceptată existența a două sensuri (unul larg – întrebuințat în Constituție, altul restrâns – folosit în Codul penal), pentru sintagma „lege penală mai favorabilă". Astfel, raportat la dispozițiile cuprinse în art. 4-6 C. pen., reiese că noțiunea de „lege penală mai favorabilă" este distinctă de aceea de „lege de dezincriminare", pe care nu o include; acesta este însă sensul restrâns al sintagmei. În contrast, raportat la dispozițiile cuprinse în art. 15 alin. 2 din Constituție, se impune a accepta și existența unui sens larg al aceleiași noțiuni („lege penală mai favorabilă"), care să se aprecieze că face referire implicită și la legea de dezincriminare; în caz contrar, ar trebui să se aprecieze a fi contrară Legii fundamentale admiterea acțiunii retroactive a unei legi de dezincriminare (care, în sens restrâns, tehnic - din punct de vedere penal, este diferită de o *lege penală mai favorabilă* – singura categorie admisă de Constituție a produce efecte retroactive, alături de legea contravențională mai favorabilă), ceea ce ar anihila, însă (în mod inacceptabil), principala acțiune / consecință a acestui tip de act normativ (urmare ce nu poate fi admisă și care se poate evita doar acceptând polisemantismul sintagmei respective, în sensul antemenționat). Pentru mai multe detalii legale de sensul larg și cel restrâns al conceptului de *mitior lex*, raportat la includerea implicită (sau excluderea) referirii la *legea de dezincriminare*, a se

a cărei acuzație de comitere, în sarcina inculpatului, a generat procedurile judiciare în al căror curs s-a luat măsura preventivă privativă de libertate din care a evadat, apoi, persoana în cauză.

Singura completare la situația preindicată, necesară pentru a se putea naște starea de recidivă postexecutorie, prin comiterea unei asemenea evadări, este că această faptă penală (care, după cum am punctat deja anterior – întrunește întotdeauna condițiile de existență ale celui de-al doilea termen al recidivei, sub aspectul gravității abstracte și al formei de vinovăție) ar trebui comisă ulterior finalizării executării integrale sau considerării ca executată (în integralitate) a unei pedepse mai mari de 1 an închisoare (sau detențiunii pe viață), dispusă pentru o altă infracțiune – comisă cu intenție sau praeterintenție, dar (totuși) anterior reabilitării persoanei în cauză sau împlinirii termenului de reabilitare care curge în favoarea acesteia.[27]

2.3.b.2. Referitor la a doua ipoteză care leagă evadarea de o stare de recidivă postexecutorie (cea a dublei recidive), situația nu prezintă dificultăți deosebite în expunere sau exemplificare. Evadarea întrunind întotdeauna condițiile termenului secund al recidivei, premisa este cea obișnuită pentru ipoteza dublei recidive, cu situarea evadării pe poziția ultimei infracțiuni comise (cea de a treia)[28]; astfel, dacă se evadează din executarea unei pedepse privative de libertate mai mare de un an

---

vedea (și): M.I. Mărculescu-Michinici, M. Dunea, *op. cit.*, p. 149, 150; F. Streteanu, D. Nițu, *Drept penal. Partea generală*, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 127 ș.u.

[27] Spre exemplu: X a comis o infracțiune de omor și a executat integral / i se consideră ca executată o pedeapsă de 18 ani închisoare aplicată pentru aceasta; la distanță de 2 ani de la momentul executării / considerării ca executată a acestei pedepse, X este acuzat de săvârșirea unei infracțiuni (oricare – ar putea fi inclusiv una din culpă și nu foarte gravă, spre exemplu o vătămare corporală din culpă), motiv pentru care, în cursul procedurilor judiciare respective, se decide aplicarea unei măsuri preventive privative de libertate în sarcina acestuia; dacă X evadează din executarea acestei măsuri preventive, iar ulterior se constată că nu a comis, de fapt, infracțiunea care a făcut obiectul acuzației în cursul procesului penal în care s-a decis dispunerea respectivei măsuri preventive (sau se reține un alt motiv care împiedică pronunțarea unei hotărâri de condamnare a acestuia pentru respectiva infracțiune), atunci se va configura o stare de recidivă postexecutorie, doar ca efect al simplei comiteri, în condițiile preindicate, a infracțiunii de evadare (din executarea măsurii preventive privative de libertate).

[28] După cum am mai indicat și anterior, ne raportăm la ipotezele standard cele mai simple ale situațiilor de pluralitate de infracțiuni care pot implica și evadarea; în cazul dublei recidive, asta semnifică luarea în calcul a unui număr minim de (doar) trei infracțiuni, respectiv: cea care constituie termenul 1 (T1) al recidivei postexecutorii (termen comun pentru orice infracțiune ulterioară care întrunește condițiile termenului secund [T2] al unei recidive); cea ulterioară, care constituie (primul) T2 al recidivei postexecutorii respective, dar totodată, care dă conținut T1 al viitoarei recidive postcondamnatorii; cea de a treia, care reprezintă deopotrivă T2 atât pentru recidiva postexecutorie (al doilea T2 al recidivei postexecutorii), cât și pentru recidiva postcondamnatorie. Desigur, este posibil a se complica ipotezele de referință, incluzându-se în exemplificare infracțiuni suplimentare, multiple, inclusiv un concurs de infracțiuni comise în stare de dublă recidivă, dar nu acesta este scopul analizei pe care ne-am propus-o în cadrul de față.

închisoare (/detențiunii pe viață), dispusă pentru o infracțiune comisă cu reținerea stării de recidivă postexecutorie (față de o pedeapsă anterior executată integral / considerată ca executată, întrunind condițiile primului termen al recidivei), atunci respectiva evadare va verifica deopotrivă și condițiile de existență ale termenului secund al unei recidive postexecutorii, în raport de prima infracțiune și de pedeapsa executată / considerată ca executată pentru aceasta, cât și (deopotrivă) condițiile recidivei postcondamnatorii față de infracțiunea care a generat pedeapsa din a cărei executare s-a evadat.

Evadarea poate da naștere (însă) și unei stări de *pluralitate intermediară de infracțiuni*, aspect exclusiv dependent de neîntrunirea condițiilor recidivei de către infracțiunea anterioară și / sau pedeapsa definitiv aplicată pentru aceasta (termenul 1) anterior comiterii evadării. Astfel, dacă se evadează din executarea unei pedepse aplicate definitiv pentru o infracțiune comisă din culpă, ori a unei pedepse de cel mult 1 an închisoare (inclusiv) – indiferent de tipul infracțiunii care a determinat-o, pluralitatea de infracțiuni emergentă nu va fi nici concursul de infracțiuni (dată fiind interpunerea hotărârii definitive de condamnare între momentul comiterii infracțiunii anterioare și evadare), nici recidiva (nefiind verificate condițiile sale de existență, raportat la termenul 1), ci pluralitatea intermediară de infracțiuni (pedeapsa anterioară nefiind încă integral executată sau considerată ca executată la data comiterii noii infracțiuni – cea de evadare).

3. Despre modificările (și completările) operate în privința evadării prin Legea nr. 146/2021

Prima dintre intervențiile legiuitorului penal în materia evadării, de după intrarea în vigoare a Codului penal curent, s-a realizat prin intermediul Legii nr. 146/2021 privind *monitorizarea electronică în cadrul unor proceduri judiciare și execuțional penale* (prin dispozițiile cuprinse în art. 42 pct. 2 din cuprinsul acesteia).[29] După cum se poate lesne observa, cadrul legislativ în cauză nu a fost unul care să privească, în primul rând, materia dreptului penal material, evadarea nereprezentând prima preocupare a respectivului demers normativ, ci o chestiune oarecum conexă, adiacentă obiectului principal al reglementării (ceea ce poate reprezenta o explicație [deși nu ar trebui!] pentru unele derapaje ale reglementării).

Astfel, în primul rând, legiuitorul a adăugat, prin acest act normativ, incriminării preexistente a evadării, o nouă formă-tip alternativă – inserată la litera c) din alin. 3 al art. 285 C. pen. – potrivit căreia se consideră a reprezenta evadare și: „*încălcarea de către persoana aflată în arest la domiciliu a obligației de a nu părăsi imobilul ori nerespectarea de către aceasta a itinerarului sau condițiilor de deplasare, stabilite potrivit legii*".

Extinderea expresă a conținutului constitutiv alternativ al evadării și asupra acestor tipuri de conduite, legate de sustragerea sau nerespectarea întocmai a limitărilor restrângerii libertății, legal instituită asupra unei persoane, pe

[29] Legea nr. 146/17.052021, privind monitorizarea electronică în cadrul unor proceduri judiciare și execuțional penale, publicată în M. Of. nr. 515/18.05.2021.

parcursul unui proces penal, cu titlu de măsură preventivă privativă de libertate (în particular: arestul la domiciliu), a fost firească și efectuată în același spirit - al unei cât mai clare conformări a legiuitorului penal față de principiul fundamental al legalității incriminării (în special față de componenta *lex scripta* din cuprinsul acestuia, despre care am menționat și anterior), în legătură cu extinderea expresă a reglementării evadării, în Codul penal actual, prin comparație cu acela anterior, asupra formelor / variantelor de bază alternative indicate de dispozițiile art. 285 alin. 3 lit. a) și b) C. pen.[30]

Prin urmare, sub acest aspect, apreciem că intervenția legislativă de completare a normei de incriminare a evadării prin Legea nr. 146/2021 nu suportă critici, fiind atât rațională, cât și utilă (așadar – binevenită).

Într-o completare oarecum naturală, ținând de regimul sancționator aplicabil în acest caz de evadare nou inserat în fondul activ al legislației, prin Legea nr. 146/2021 s-a introdus, în cadrul art. 285 C. pen., și dispoziția din alin. 4^1, potrivit căreia: „*În situația prevăzută la alin. (3) lit. c), se aplică regulile privind concursul de infracțiuni*".

Deși apreciem că această prevedere nu era întru-totul necesară (evidența situației excluzând potențiale interpretări și aplicări neunitare viitoare ale legii, în sensul astfel reglementat), ea nu este inexactă (ci, eventual, doar inutilă). Evident că evadarea din executarea unei măsuri preventive privative de libertate (oricare ar fi aceea - iar nu doar arestul la domiciliu![31]) va conduce (după cum am indicat și anterior) la apariția unui concurs de infracțiuni între evadare și infracțiunea care a demarat procesul penal în cursul căruia s-a dispus respectiva măsură preventivă privativă de libertate (desigur, sub condiția suplimentară ca, ulterior evadării, să se constate că respectiva infracțiune există și că făptuitorul a săvârșit-o / a participat la comiterea ei cu întrunirea tuturor condițiilor de conținut constitutiv necesare

[30] Anterior acestei modificări, existau discuții în doctrină cu privire la posibilitatea sau imposibilitatea reținerii evadării pentru ipotezele acum reglementate (și clar incriminate) în cuprinsul art. 285 alin. 3 lit. c) C. pen. – a se vedea, spre exemplu (printre alte surse): Adrian Stan, *Arestul la domiciliu și infracțiunea de evadare. Caracterul privativ sau restrictiv al măsurii preventive*, articol publicat online, pe site-ul www.juridice.ro (apt de consultare online, la adresa de internet – accesată pe 27 februarie 2026: https://www.juridice.ro/374075/arestul-la-domiciliu-si-infractiunea-de-evadare-caracterul-privativ-sau-restrictiv-al-masurii-preventive.html) [a se vedea și doctrina indicată în cuprinsul acestui material]; Cristina Rotaru, Andra-Roxana Trandafir, Valerian Cioclei, *Drept penal. Partea specială (II)*, ediția a 6-a, Ed. C.H. Beck, București, 2022, p. 201. Pentru o analiză a acestei variante cumva aparte de comitere a infracțiunii de evadare, a se vedea și: Elisabeta Boțian, *Considerații privind evadarea săvârșită de persoana aflată în arest la domiciliu*, în *Acta Universitatis Lucian Blaga*, nr. 1/2024 (material consultat online – pe 15 februarie 2026, pe platforma online: https://sintact.ro).

[31] Sub acest aspect, dispoziția de la art. 285 alin. 4^1 C. pen. apare a fi (în plus) și incompletă, sub aspectul soluției indicate, căci recurgerea la regulile concursului de infracțiuni, ca urmare a săvârșirii unei evadări, nu se impune doar în ipoteza reglementată la alin. 3 lit. c) din cadrul acestui articol, ci și în cazul evadării din starea legală de reținere, ori din arestul preventiv, în condițiile expuse mai sus.

pentru reținerea respectivei infracțiuni, precum și a tuturor trăsăturilor esențiale pozitive și negative general necesare pentru existența ilicitului penal[32]). Astfel, chiar și în absența dispoziției exprese nou inserate în alin. 4[1] din art. 285 C. pen., o altă soluție nu ar fi putut fi reținută![33]

În acest context, cea mai probabilă explicație logică (excluzând-o pe aceea care admite caracterul inutil – cumva redundant – al acestei dispoziții), care să justifice necesitatea inserării prevederii în cauză în art. 285 alin. 4[1] C. pen., este aceea că legiuitorul a dorit să evidențieze suplimentar distincția de regim sancționator între această ipoteză de pluralitate de infracțiuni, apărută ca urmare a comiterii unei evadări (în această variantă alternativă particulară) și alte cazuri de evadare / de pluralitate de infracțiuni generată prin comiterea infracțiunii de evadare, în contrast cu dispozițiile din art. 285 alin. 4 C. pen.

La acest punct, apreciem util a reaminti, mai întâi, că textul inițial al reglementării evadării stipula un regim sancționator special al acesteia (mai exact: al pluralității postcondamnatorii de infracțiuni generată prin comiterea acesteia)[34], în sensul cumulului aritmetic dintre pedeapsa stabilită pentru evadare și „restul rămas neexecutat" din pedeapsa anterioară (cea din executarea căreia s-a evadat), rest calculat de la momentul evadării[35]. Practic, dispoziția inițială din art. 285 alin. 4 C. pen. reprezenta o normă specială[36] în materie de sancționare a evadării, care viza exclusiv ipotezele de evadare din executarea unei pedepse (definitiv aplicate) privative de libertate, nefiind incidentă în cazurile de evadare din executarea unei

[32] În absența acestor condiții implicite (relevate și anterior, în prezentul material), nu se va reține nici măcar concursul de infracțiuni ca urmare a evadării din executarea unei măsuri preventive privative de libertate, ci doar o unitate de infracțiune (reprezentată de evadarea însăși).

[33] Oarecum în același sens – V. Pușcașu, *op. cit.*, p. 3.

[34] Referirea limitativă pe care o facem, la „pluralitatea postcondamnatorie de infracțiuni" generată prin comiterea unei evadări, are în vedere acele forme ale pluralității de infracțiuni care implică comiterea unei noi fapte penale (în acest caz: evadarea), după o prealabilă condamnare definitivă anterioară, vizând o altă infracțiune; cu alte cuvinte, se exclude din referință ipoteza concursului de infracțiuni (implicit – evadarea care poate da naștere doar unui concurs de infracțiuni, iar nu și unei recidive [de principiu: postcondamnatorii], sau unei pluralități intermediare de infracțiuni).

[35] Partea din pedeapsa anterioară care continuă a se executa după momentul evadării se va computa ulterior, la momentul rămânerii definitive a hotărârii de condamnare pentru evadare (cu reținerea stării de recidivă sau pluralitate intermediară de infracțiuni), din pedeapsa rezultantă aferentă, stabilită de instanță.

[36] Prin urmare, aceasta avea / are aplicare prioritară față de prevederile din Partea generală a Codului penal (precum cele din art. 43 și 44, privind regimul sancționator al recidivei postcondamnatorii, respectiv cel al pluralității intermediare de infracțiuni), în baza regulii generale de interpretare: *specialia generalibus derogant*. Cu toate acestea, este de observat că, atunci când pedeapsa anterioară, din executarea căreia se evadează, ar fi detențiunea pe viață, în realitate nu se poate aplica dispoziția specială (cumulul aritmetic), ci rămâne incidentă prevederea generală [absorbția – în temeiul art. 43 alin. 4 C. pen. și art. 39 alin. 1 lit. a) C. pen. – la care face trimitere art. 44 alin. 2 C. pen.] – în același sens: V. Pușcașu, *op. cit.*, p. 5.

măsuri preventive privative de libertate (altfel spus, dispoziția specială privea evadarea care dă naștere unei forme postcondamnatorii de pluralitate infracțională, iar nu evadarea care se include doar în structura unui concurs de infracțiuni).

Astfel, dispoziția inițială din art. 285 alin. 4 C. pen. era incidentă, prin însăși natura lucrurilor, față de orice formă / modalitate concretă de săvârșire a unei evadări care s-ar fi încadrat în dispozițiile art. 285 alin. 1 (implicit și alin. 2) C. pen., precum și în art. 285 alin. 3 lit. a) și b) C. pen., dar nu s-ar fi putut reține (obiectiv vorbind) față de specia de evadare introdusă (prin Legea nr. 146/2021) în textul art. 285 alin. 3 lit. c) C. pen.

Acest regim sancționator specific, în mod tradițional reglementat pentru evadarea din executarea unei pedepse (căci soluția era în mod similar prevăzută și în Codul penal anterior), reprezenta, în realitate, o derogare de la regulile generale ordinare de sancționare incidente doar în cazul în care evadarea dădea naștere unei pluralități intermediare de infracțiuni, iar nu și în ipoteza în care aceasta genera o recidivă postcondamnatorie. Aceasta deoarece (spre diferență de soluția din fostul Cod penal), în cazul recidivei postcondamnatorii, regimul sancționator aplicabil în mod normal (indiferent de tipul infracțiunii existente în termenul secund al stării de recidivă) este reprezentat oricum, *de lege lata* (art. 44 alin. 1 C. pen.), de cumulul aritmetic al pedepselor (cu particularitatea raportării la restul rămas de executat, de la data evadării, din pedeapsa anterioară – anume: cea din executarea căreia s-a evadat).[37]

[37] În același sens a se vedea și: V. Pușcașu, *op. cit.*, p. 4-5. Sunt de remarcat nuanțările pe care autorul le realizează referitor la restul rămas de executat din pedeapsa din a cărei executare se evadează, în ipotezele de evadare asimilată celei tip, reglementate de art. 285 alin. 3 lit. a) și b) C. pen. (pe care le apreciem a fi corecte și bine punctate). Astfel, se arată că: „*Este de observat că, (...) în aceste situații (...) nu se va avea în vedere momentul părăsirii de către deținut a locului privării de libertate (d.e. pentru a se deplasa la munca din afara penitenciarului sau pentru a beneficia de permisiunea de ieșire din penitenciar primită) ci restul rămas la data părăsirii neautorizate a locului de muncă sau, respectiv, la data când trebuia să revină la locul de deținere în urma permisiunii. Dacă în cazul părăsirii unității de deținere pentru a presta muncă în afara acesteia distincția, de regulă, nu este de interes, deoarece persoanele private de libertate revin în aceeași zi în unitatea de deținere, în cazul permisiunilor de a părăsi unitatea locului de deținere, deoarece acestea pot avea o durată de cel mult 10 zile consecutive [conform art. 98 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 254/2013], este important de a cunoaște modalitatea corectă de calcul a restului rămas de executat din pedeapsă, prin neincluderea în acesta și a perioadei cât deținutul s-a aflat în mod legal în afara unității locului de deținere, dar în care, din punct de vedere legal, se afla încă în executarea legală a pedepsei. Față de modalitatea de redactare a art. 285 alin. (3) lit. a) C. pen., considerăm că, chiar și pentru ipoteza în care deținutul nu respectă obligațiile care îi revin pe durata permisiunii, fiind evidentă astfel intenția sa de a nu reveni în locul de deținere la expirarea duratei permisiunii (d.e. încercând să afecteze funcționarea dispozitivelor electronice de supraveghere sau se ascundă ori să părăsească teritoriului țării), determinarea restului rămas de executat se va realiza în același mod, respectiv prin neincluderea perioadei pentru care s-a acordat permisiunea, câtă vreme evadarea se consideră comisă abia prin neprezentarea nejustificată la locul de deținere a persoanei condamnate la sfârșitul duratei permisiuni (...)*”

În schimb, în cazul pluralității intermediare de infracțiuni, conform dispoziției legale cuprinse în art. 44 alin. 2 C. pen., regimul sancționator incident este, ca regulă, acela al concursului de infracțiuni (prevăzut de art. 39 C. pen.), care nu implică cumulul aritmetic al pedepselor decât într-o singură ipoteză particulară (atunci când una dintre pedepsele principale este închisoarea, iar alta este amenda), fiind întemeiat, în principal, pe sistemul cumulului juridic. Față de această situație, prevederea specială cuprinsă în art. 285 alin. 4 C. pen. (forma inițială a textului) acționa efectiv cu titlu derogator (în temeiul regulii generale de interpretare juridică: *norma specială derogă și se aplică cu prioritate față de aceea generală*), impunând cumulul aritmetic al pedepselor ori de câte ori infracțiunea din termenul secund al pluralității intermediare configurate era aceea de evadare (iar pedeapsa din primul termen era închisoarea, iar nu detențiunea pe viață)!

Față de această reglementare, este de observat, însă, că prin Legea nr. 146/2021 (art. 42 pct. 3) s-a dispus și modificarea prevederii cuprinsă de art. 285 alin. 4 C. pen., astfel încât aplicarea acestuia a fost restrânsă doar la reținerea formelor de evadare asimilată („pasivă) indicate de art. 285 alin. 3 lit. a) și b) C. pen., fiind exceptată (după cum era și firesc) în ipoteza prevăzută la lit. c) a textului, precum și (aspect pe care nu îl mai apreciem a fi normal, ci criticabil) în ipoteza săvârșirii unei evadări „clasice", încadrabile în forma-tip originară („activă"), prevăzută de art. 285 alin. 1 C. pen. Astfel, în noua formă, modificată prin Legea nr. 146/2021, dispoziția cuprinsă în art. 285 alin. 4 C. pen. avea următorul conținut: „*În situațiile prevăzute la alin. (3) lit. a) și b), pedeapsa aplicată pentru infracțiunea de evadare se adaugă la restul rămas neexecutat din pedeapsă la data evadării*".[38]

În ceea ce privește această intervenție legislativă[39], este de observat că ea a modificat regimul sancționator tradițional / clasic al pluralității de infracțiuni postcondamnatorii născută prin comiterea unei evadări din executarea unei pedepse definitiv aplicate, în sensul că a restrâns dispoziția sancționatorie specială doar la cazurile de evadare asimilată, realizate fie prin neprezentarea nejustificată

(soluție pe care autorul o critică și propune o intervenție *de lege ferenda* pentru modificarea situației curente).

[38] Caracterul limitativ al noii forme a dispoziției deriva din inserarea, în debutul textului, a referirii restrictive doar la ipotezele „prevăzute la alin. (3) lit. a) și b)" din art. 285 C. pen., de unde reieșea, *per a contrario*, că dispoziția specială, referitoare la cumulul aritmetic al pedepsei pentru evadare cu restul rămas neexecutat din pedeapsa anterioară (cea din executarea căreia se evadase), calculat de la momentul evadării, nu viza și celelalte variante (forme) ale evadării decât acelea expres indicate – respectiv nu viza și evadările încadrabile în dispozițiile art. 285 alin. 1 și nici pe acelea încadrabile în dispozițiile art. 285 alin. 3 lit. c) C. pen., iar pe acelea cuprinse în art. 285 alin. 2 C. pen. (formele agravate ale evadării) le viza doar în măsura (extrem de improbabilă) în care s-ar fi putut dezvolta de la o bază încadrabilă în art. 285 alin. 3 lit. a) sau b) C. pen., iar nu și atunci când ar fi derivat din baza „clasică" prevăzută de art. 285 alin. 1 C. pen. (ceea ce, în principiu, tinde a fi exclus, prin caracterul preponderent „pasiv" implicat de aceste forme alternative ale evadării).

[39] Caracterizată în doctrină ca fiind una din care „decurg consecințe deosebit de importante și, din păcate, și destul de grave" (apreciere cu care suntem întru-totul de acord) – V. Pușcașu, *op. cit.*, p. 6.

a persoanei condamnate la locul de deținere, la expirarea perioadei în care s-a aflat legal în stare de libertate, fie prin părăsirea, fără autorizare, de către persoana condamnată, a locului de muncă, aflat în exteriorul locului de deținere. În toate celelalte situații de evadare din executarea unei pedepse (așadar, în ipotezele obișnuite de evadare „normală" / „clasică"), reiese (implicit) că urma a se aplica regimul sancționator general aferent formei de pluralitate infracțională generată de comiterea respectivei evadări.

Or (conexat și cu aprecierile noastre anterioare în materie), rezultă că această modificare nu a afectat, în fapt, regimul sancționator al recidivei post-condamnatorii născută prin comiterea evadării (unde, oricum, regula prevăzută de art. 43 alin. 1 C. pen. consta în cumulul aritmetic al pedepsei care a mai rămas de executat cu pedeapsa stabilită pentru infracțiunea ulterior comisă – în acest caz: evadarea)[40], ci doar regimul sancționator al pluralității intermediare de infracțiuni generată printr-o evadare „clasică".

Astfel, în acest din urmă caz, în loc să se mai aplice norma specială, derogatorie, cuprinsă de art. 285 alin. 4 C. pen., care consacra soluția cumulului aritmetic, urma a fi incidentă (ca pentru orice altă ipoteză de pluralitate intermediară de infracțiuni) dispoziția din art. 44 alin. 2 C. pen., referitoare la aplicarea regimului sancționator „împrumutat" de la concursul de infracțiuni (bazat, în esență, pe cumulul juridic al pedepselor).

Apreciem că această soluție a fost una profund criticabilă[41], scindând nejustificat mecanismul sancționator incident în caz de pluralitate intermediară de infracțiuni născută prin comiterea unei evadări din executarea unei pedepse, în funcție de tipul / forma de manifestare a evadării. Astfel, dacă evadarea era una de tip „clasic" („activă"), se recurgerea (în premieră și față de legislația anterioară) la sistemul de sancționare al concursului de infracțiuni, în schimb, dacă evadarea se manifesta într-una din formele asimilate celei tip, reglementate de art. 285 alin. 3 lit. a) sau b) C. pen., atunci se menținea soluția „tradițională" a cumulului aritmetic, inclusiv în caz de pluralitate intermediară de infracțiuni (iar nu doar în caz de recidivă postcondamnatorie - unde, oricum, regula generală în materie menținea cumulul aritmetic, în toate situațiile).

De pildă, pentru a exemplifica mai percutant situația la care a condus modificarea art. 285 alin. 4 C. pen. prin Legea nr. 146/2021, vom ilustra următoarea situație de fapt:

– dacă un deținut condamnat pentru o infracțiune din culpă / sau un deținut condamnat la o pedeapsă de cel mult 1 an închisoare (pentru

[40] Practic, în acest caz, soluția rămânea aceeași, modificându-se formal doar calea de atingere a acesteia, anume: pedeapsa rezultantă, de executat, rămânea una compusă ca urmare a cumulării aritmetice a pedepsei pentru evadare cu restul neexecutat din pedeapsa din care s-a evadat (calculat de la momentul evadării), dar pentru a se fundamenta legal această soluție nu se mai invocau dispozițiile art. 285 alin. 4 C. pen., ci acelea ale art. 43 alin. 1 C. pen.

[41] În același sens au mai fost exprimate și alte opinii în doctrină – spre exemplu: V. Pușcașu, *op. cit.*, p. 7.

orice fel de infracțiune), cu executare, evada din executarea acestei pedepse, într-o manieră „clasică" de evadare („activă") – de exemplu: fugea de sub escortă; reușea să sară peste gardul penitenciarului; săpa un tunel pe sub gardul penitenciarului etc. (orice altă manieră de comitere a evadării care s-ar fi încadrat în art. 285 alin. 1 C. pen.) – acestuia urma să i se stabilească o pedeapsă pentru evadare, care să fie apoi contopită, potrivit regulilor de la concursul de infracțiuni (art. 39 C. pen.) cu pedeapsa pentru infracțiunea anterioară (pedeapsa din care evadase), adică cele două pedepse (în integralitatea lor) urmau să fie comparate, după care instanța trebuia să o aleagă pe cea mai mare dintre ele, pe care să o sporească cu 1/3 din durata celeilalte, urmând ca din pedeapsa rezultantă astfel generată să se efectueze, apoi, și computarea întregii părți de pedeapsă deja executată (atât până la momentul evadării, cât și după aceea, pe durata procesului penal vizând infracțiunea de evadare, până la momentul pronunțării hotărârii definitive prin care se aplica pedeapsa rezultantă emergentă);

– în schimb, dacă același condamnat săvârșea evadarea într-una dintre formele asimilate celei tip, prevăzute de art. 285 alin. 3 lit. a) sau b) C. pen., nerevenind la timp la penitenciar (nejustificat) după o permisie de ieșire din unitatea de detenție, sau părăsind (nejustificat) locul de muncă din afara penitenciarului, unde i se permisese să lucreze fără supraveghere (în cursul executării pedepsei), atunci regimul sancționator incident devenea cel special, bazat pe cumulul aritmetic al pedepselor, prevăzut de art. 285 alin. 4 C. pen. (în forma modificată prin Legea nr. 146/2021).

Or, este observabil, în mod flagrant, faptul că, dintre cele două variante de comitere a evadării [aceea reglementată de art. 285 alin. 1 C. pen. și aceea alternativă prevăzută în art. 285 alin. 3 lit. a) și b) C. pen.], cea care indică, de principiu, o mai accentuată periculozitate socială a evadatului / o mai sporită îndrăzneală a acestuia în sustragerea de la executarea pedepsei privative de libertate / o mai augmentată periclitare potențială a siguranței publice, în general, o reprezintă evadarea „clasică", cea „activă", încadrabilă în art. 285 alin. 1 C. pen., iar nu aceea asimilată formei tip, prevăzută în art. 285 alin. 3 lit. a) și b) C. pen. Pe de altă parte, este la fel de evident că tratamentul sancționator mai drastic al pluralității infracționale generate prin evadare este reprezentat de cumulul aritmetic al pedepsei stabilită pentru evadare, cu restul rămas de executat din pedeapsa anterioară, iar nu tratamentul sancționator întemeiat pe cumulul juridic (chiar cu spor obligatoriu și fix, de 1/3 din cealaltă pedepsă decât aceea de bază).

În aceste condiții, opțiunea legiuitorului din 2021, de a menține soluția sancționatorie mai severă pentru ipotezele de evadare care erau, în concret, mai puțin periculoase, respectiv de a impune o nouă soluție sancționatorie (cea bazată pe regula generală în materie de pluralitate intermediară de infracțiuni) în cazul comiterii unei evadări într-o formă care exprimă, de regulă, un grad mai sporit de

pericol social concret (o periculozitate mai accentuată a infractorului), ne apare ca fiind profund anacronică și intens criticabilă.

Opinăm că două ar putea fi explicațiile imaginabile pentru un asemenea derapaj logic (neindicarea expresă, prin Legea nr. 146/2021, a extinderii soluției sancționatorii speciale din art. 285 alin. 4 C. pen. și asupra ipotezelor de evadare încadrabile în art. 285 alin. 1 C. pen.):

- fie *omisiunea neintenționată* – în acest caz, ar trebui admis că legiuitorul a comis o eroare / a avut o „scăpare" în procesul de legiferare, atunci când a limitat aplicarea soluției din alin. 4 al art. 285 C. pen. (în forma introdusă prin Legea nr. 146/2021) doar la cazurile de evadare prevăzute de art. 285 alin. 3 lit. a) și b) C. pen., „uitând" să prevadă expres că soluția rămâne aplicabilă (mai ales) atunci când evadarea este săvârșită în așa fel încât este atrasă încadrarea juridică de bază, potrivit art. 285 alin. 1 C. pen.[42];
- fie *omisiunea intenționată* – potențial întemeiată pe împrejurarea că, în ipotezele de evadare asimilate celei tip, reglementate de art. 285 alin. 3 lit. a) și b) C. pen., condamnatului la pedeapsa privativă de libertate i se acordă un beneficiu în executarea acestei sancțiuni penale, întemeiat pe încrederea cu care este el creditat din partea organelor execuțional-penale competente (în sensul de a se aprecia că prezintă garanții suficiente pentru a i se permite să părăsească temporar penitenciarul, fără supraveghere, pentru a munci / desfășura alte activități în exterior sau a petrece un timp în permisie, în cursul executării pedepsei privative de libertate), cu așteptarea legitimă că acesta se va reîntoarce de bună-voie în unitatea de detenție, la momentul potrivit, respectiv că va respecta toate condițiile legate de permisiunea de a ieși în exterior (inclusiv interdicția de a părăsi anticipat, fără permisiune, locul de muncă).

Această ultimă explicație (dorința de a sancționa mai strict conduita de evadare rezultând din înșelarea încrederii pe care autoritățile au plasat-o în persoana condamnatului) ar fi, în sine, una rațională. Totuși, în aprecierea noastră, ea nu poate surclasa argumentul care susține cealaltă ipoteză (a omisiunii neintenționate de a se face referire și la dispozițiile art. 285 alin. 1 C. pen. în textul

[42] Suntem de părere că această explicație este pertinentă, în condițiile în care legiuitorul a introdus în Codul penal, prin aceeași lege, dispoziția de la art. 285 alin. 3 lit. c), astfel încât e posibil să fi dorit să delimiteze expres (ceea ce oricum nu era necesar...) față de aceasta, ipotezele de la alin. 3 lit. a) și b), în raport de care nu putea fi incident cumulul aritmetic dintre pedeapsa pentru evadare și „restul rămas neexecutat din pedeapsă la data evadării" (căci nu exista, în acest caz, un astfel de rest – nu exista o pedeapsă în curs de executare la momentul evadării respective); astfel, în dorința probabilă de a sublinia că soluția sancționatorie prevăzută în alin. 4 C. pen. nu se aplică în ipoteza nou introdusă, de la alin. 3 lit. c), dar rămâne aplicabilă în cazurile subsumate încadrării în dispozițiile alin. 3 lit. a) și b), legiuitorul e posibil să fi exprimat aceasta, omițând, însă, din eroare, a mai face referire expresă și la menținerea soluției față de cazurile de evadare încadrabile la art. 285 alin. 1 C. pen.

art. 285 alin. 4 C. pen., astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 146/2021), întemeiat pe discrepanța palpabilă dintre periculozitatea socială a deținutului care evadează (activ) într-o formă „clasică", față de periculozitatea socială a condamnatului care comite o evadare (pasivă) corespunzătoare uneia dintre formele alternative ale evadării, asimilate formei-tip propriu-zise [din cele descrise la lit. a) și b) din alin. 3 al articolului].

Considerăm că opinia pe care o exprimăm în acest sens este susținută și de împrejurarea că, în expunerea de motive[43] a proiectului de lege care a stat la baza actului normativ reprezentat de Legea nr. 146/2021, nu se face absolut nicio mențiune (și nu se prezintă absolut nicio explicație) cu privire la modificarea dispoziției cuprinse în art. 285 alin. 4 C. pen. și la impactul preconizat al acesteia, în comparație cu forma anterioară (inițială) a textului – în condițiile în care acest aspect al legiferării nu a suferit intervenții pe parcursul procesului legislativ, propunerea inițială fiind adoptată ca atare în forma finală a actului normativ. În plus, este de observat că nici măcar prin avizul (favorabil) exprimat față de proiectul actului normativ devenit ulterior Legea nr. 146/2021, Consiliul Legislativ, respectiv Comisiile juridice din Parlament, nu au avut nicio precizare (mențiune / observație / recomandare etc.) legată de modificarea art. 285 alin. 4 C. pen. (cuprinsă la art. 42 pct. 3 din acest proiect / această lege).[44]

[43] Legea nr. 146/2021 a avut la bază un proiect de act normativ înregistrat în Parlament cu indicativul inițial *L97/2020* (la Senat – cameră inițială) [consultarea online se poate realiza la adresa de internet (accesată la data de 20.08.2025): https://www.senat.ro/legis/lista.aspx?nr_cls=L97&an_cls=2020#ListaDocumente], iar ulterior, cu indicativul *PL-x nr. 129/2020* (la Camera Deputaților – cameră decizională) [consultarea online se poate realiza la adresa de internet (accesată la data de 20.08.2025): https://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?idp=18459]. Expunerea de motive a proiectului de act normativ se poate consulta online la una dintre adresele de internet: https://www.senat.ro/legis/PDF/2020/20L097EM.PDF?nocache=true/https://www.cdep.ro/proiecte/2020/100/20/9/em180.pdf (accesate la 20.08.2025) . Faptul că respectiva expunere de motive a avut în vedere, din start, o modificare a art. 285 alin. 4 C. pen. în forma în care a și fost promulgată și a intrat în vigoare Legea nr. 146/2021 [doar cu mențiunea evadării asimilate reglementate de art. 285 alin. 3 lit. a) și b) C. pen. pentru aplicarea dispoziției ssancționatorii speciale bazate pe cumulul aritmetic, fără referire și la art. 285 alin. 1 C. pen.] este atestat de „forma inițiatorului" (forma inițială în care a fost introdus în dezbatarea legislativului proiectul de act normativ) care se poate consulta online la adresa de internet: https://www.senat.ro/legis/PDF/2020/20L097FG.PDF?nocache=true (accesată la data de 20 august 2025); sub aspectul modificării în cauză (stipulată la art. 42 pct. 3), este de observat că legea a fost adoptată fără nicio modificare în raport de forma inițială propusă de inițiatorii proiectului legislativ.

[44] Avizul Consiliului Legislativ la proiectul de lege devenit ulterior Legea nr. 146/2021 poate fi consultat online la una dintre următoarele adrese de internet (accesate la 20.08.2025): https://www.senat.ro/legis/PDF/2020/20L097LG.PDF?nocache=true / https://www.cdep.ro/proiecte/2020/100/20/9/cl180.pdf . Avizul Comisiei juridice a Senatului (raportul comun al Comisiei pentru apărare, ordine publică și siguranță națională, respectiv al Comisiei juridice, de numiri, disciplină, imunități și validări din cadrul Senatului) poate fi consultat online la adresa de internet (accesată la 20.08.2025):

Practic, în aprecierea noastră, reiese cu o certitudine maximă faptul că legiuitorul (raportat atât la inițiatorul / inițiatorii proiectului de act normativ, cât și la ansamblul corpului legislativ, pe perioada dezbaterilor și a adoptării normei modificate la care facem aici referire) nu a observat deloc / a ignorat complet împrejurarea că modificarea propusă și apoi efectiv operată asupra art. 285 alin. 4 C. pen. (prin Legea nr. 146/2021), corelată și cu norma (inutilă) nou inserată în alin. 4^1 al aceluiași articol (referitoare la aplicarea regulilor sancționatorii ale concursului de infracțiuni în cazul evadării prin încălcarea obligațiilor arestului la domiciliu) va avea ca efect nu (doar) sublinierea împrejurării că regimul sancționator special al evadării (prin cumul aritmetic) nu se va extinde și asupra noii incriminări alternative celei tip, inserate la lit. c) din alin. 3 al art. 285 C. pen. (ceea ce oricum nu ar fi putut să fie cazul, în mod obiectiv), ci și restrângerea aplicării acestei dispoziții sancționatorii speciale doar asupra formelor de evadare asimilată celei de bază, reglementate de art. 285 alin. 3 lit. a) și b) C. pen., cu excluderea sa în raport de ipotezele de evadare „clasică", încadrabile în art. 285 alin. 1 C. pen. De altfel, nici Consiliul Legislativ și nici Comisiile juridice din cadrul Senatului, respectiv Camerei Deputaților, nu au observat (sau nu au apreciat util să menționeze nimic) în legătură cu acest aspect.

Or, după cum am arătat deja, această „sincopă" în preconizarea demersului de intervenție legislativă asupra textului preexistent a produs, implicit – și fără existența unei intenții legislative conștiente și logic motivate a legiuitorului, în acest sens – o modificare a regimului sancționator al pluralității intermediare de infracțiuni generate prin comiterea unei infracțiuni de evadare din executarea unei pedepse, în sensul ilogic (ante-referit) în care fapte de evadare propriu-zisă (*activă*), comise în modalități concrete mai sporite (obiectiv) în periculozitate socială, generau un regim sancționator mai puțin drastic decât fapte de evadare asimilate (*pasivă*), cu un indice mai scăzut de periculozitate socială (chiar dacă se întemeiau – e adevărat – pe violarea unei încrederi suplimentar plasate de sistemul execuțional-penal în conduita preconizată a unor persoane condamnate definitiv la pedepse privative de libertate, dispuse cu executare).

De altfel, suntem de părere că evoluțiile ulterioare înregistrate în dinamica normativă a incriminării și sancționării evadării tind a susține această viziune, căci legiuitorul (mai) recent a acționat deja în acest sens (al acoperirii unei neconcordanțe strecurate anterior în reglementare) atunci când, remodificând dispoziția

https://www.senat.ro/legis/PDF/2020/20L097CR.PDF?nocache=true , iar avizul Comisiei juridice a Camerei Deputaților (avizul comun al Comisiei juridice, de disciplină și imunități, respectiv al Comisiei pentru apărare, ordine publică și siguranță națională din cadrul Camerei Deputaților) poate fi consultat online la adresa de internet (accesată la 20.08.2025): https://www.cdep.ro/comisii/juridica/pdf/2021/rp129_20.pdf . Este de menționat că proiectul de act normativ a primit aviz negativ doar de la Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale din cadrul Camerei Deputaților – dar fără o motivare a motivului avizării negative [document consultabil online la adresa de internet: https://www.cdep.ro/comisii/drepturile_omului/pdf/2020/av129.pdf (accesată pe 20 august 2025)].

din art. 285 alin. 4 C. pen., în prima parte a anului 2025, a revenit la soluția anterioară / tradițională în materie de sancționare a evadării, (re)extinzând cumulul aritmetic prevăzut expres prin dispoziție specială și asupra ipotezelor de evadare obișnuită (față de care este incident alin. 1 al normei de incriminare), alături de acelea ale formelor asimilate de evadare (pasivă) indicate de alin. 3 lit. a) și b).

4. Despre modificările (și completările) operate în privința evadării prin Legea nr. 19/2025

La data de 17 martie 2025 a intrat în vigoare Legea nr. 19/2025[45], de modificare a Codului penal - un act normativ special dedicat operării unor modificări și introducerii unor completări în materia infracțiunii de evadare, al cărui proces legislativ a fost demarat la inițiativa Ministerului Justiției[46]. Prin dispozițiile cuprinse în art. I (pct. 1 și 2) din acest act normativ, s-a statuat (re)modificarea prevederilor din art. 285 alin. 4 C. pen. (pct. 2), precum și introducerea unei dispoziții noi – alin. 3^1 – în art. 285 C. pen. (pct. 1), consacrându-se o nouă formă / modalitate alternativă (raportat la forma tip) de săvârșire a evadării, reprezentând o incriminare *ex novo*.

În ceea ce privește chestiunea regimului sancționator aplicabil pluralității de infracțiuni născute prin comiterea evadării din executarea unei pedepse privative de libertate (art. 285 alin. 4 C. pen.), după cum am indicat deja, considerăm că s-a revenit astfel asupra unei erori strecurată anterior (prin adoptarea Legii nr. 146/2021) în actul de legiferare. Practic, modificarea astfel operată, prin Legea nr. 19/2025, conduce la revenirea la soluția inițială a Codului penal (de altfel – o concepție continuată de la nivelul reglementării penale anterioare), în sensul existenței unei norme sancționatorii speciale care impune cumulul aritmetic al pedepsei pentru orice tip / formă de evadare, cu restul rămas neexecutat din pedeapsa din a cărei executare s-a evadat, indiferent de tipul pluralității de infracțiuni ce se configurează astfel: recidivă (postcondamnatorie) sau pluralitate intermediară de infracțiuni. (Re)Extinderea acestei soluții și asupra ipotezelor „clasice" de avadare (*activă*), prin comparație cu situația existentă de la intrarea în vigoare a Legii nr. 146/2021 – când s-a restrâns această dispoziție specială doar la cazurile de evadare asimilată prevăzute în alin. 3 lit. a) și b) al art. 285 C. pen. (evadarea *pasivă*), constituie, în aprecierea noastră, o soluție firească, de reașezare a unui echilibru logic în ecuația sancționatorie a evadării.[47]

---

[45] Legea nr. 19/2025 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în M. Of. nr. 230 din 14 martie 2025.

[46] Spre deosebire de inițiativa legislativă care a stat la baza Legii nr. 146/2021, care a aparținut unor parlamentari (senatori și deputați).

[47] Astfel, în Expunerea de motive a proiectului de act normativ care, ulterior, a devenit Legea nr. 19/2025, la punctul 2.3, lit. a), se arată (în ultimul paragraf), că: *„în ceea ce privește modificarea alin. (4) în cadrul art. 285 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, aceasta are în vedere revenirea la soluția tradițională în materia regimului sancționator al infracțiunii de evadare (reglementată prin Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, în forma anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 146/2021 privind monitorizarea electronică în cadrul unor*

Într-o privire retrospectivă, suntem de părere că acest curs de acțiune normativă confirmă punctul de vedere ante-exprimat, potrivit căruia prin modificările anterior aduse art. 285 alin. 4 C. pen., prin Legea nr. 146/2021, legiuitorul a comis o omisiune neintenționată atunci când nu a mai făcut referire, în textul legal în cauză, și la ipotezele de evadare încadrabile în art. 285 alin. 1 C. pen., reducând norma sancționatorie specială doar la cazurile de evadare (mai puțin grave – într-o apreciere generică / de ansamblu) comisă fie prin neprezentarea nejustificată a persoanei condamnate la locul de deținere, la expirarea perioadei în care s-a aflat legal în stare de libertate, fie prin părăsirea, fără autorizare, de către persoana condamnată, a locului de muncă, aflat în exteriorul locului de deținere.

Considerăm, astfel, că legiuitorul s-a delimitat de explicația alternativă ce ar fi putut susține caracterul de omisiune intenționată, operată prin Legea nr. 146/2021, a nereferirii, în modificarea operată asupra alin. 4 al art. 285 C. pen., la formele / variantele de evadare care s-ar fi încadrat în prevederile alin. 1 al normei de incriminare în cauză, explicație bazată pe împrejurarea că s-ar fi dorit sancționarea mai severă (doar) a evadaților creditați anterior cu încredere (suplimentară) de către organele execuțional-penale (prin permisiunea de a se afla temporar, fără supraveghere, în afara penitenciarului, în cursul executării pedepsei - fie în permisie, fie la muncă), în pofida indicelui mai scăzut de periculozitate socială decurgând din evadarea acestora, comparativ cu ipoteza unei evadări „clasice" / „tradiționale". În acest fel, opinăm că s-a acoperit inconsecvența logică prin care celor care săvârșeau infracțiunea de evadare în modalități alternative celei tip, dar manifestând (pe fond) un indice de periculozitate socială obiectiv mai scăzut decât aceasta [art. 285 alin. 3 lit. a) și b) C. pen.], li se aplica, totuși, un regim sancționator mai sever, prin comparație cu infractorii care comiteau evadarea într-una din formele propriu-zise de săvârșire (art. 285 alin. 1 C. pen.), relevând (de principiu) un grad de pericol social sporit față de cei anterior indicați.

În orice caz, fie că a fost sau nu în intenția efectivă a legiuitorului penal să excludă din modificarea alin. 4 al art. 285 C. pen. raportarea la forma tip originară a evadării, prin intervenția operată prin Legea nr. 146/2025, este de observat că această soluție legală [care a restrâns aplicarea normei sancționatorii speciale a evadării (alin. 4 – sistemul de cumul aritmetic) doar la ipotezele alternative de evadare asimilată (*pasivă*) indicate la alin. 3 lit. a) și b) din art. 285 C. pen.) a fost activă doar în perioada dintre intrarea în vigoare a Legii nr. 146/2021 (anume: 21.05.2021) și intrarea în vigoare a Legii nr. 19/2025 (anume: 17.03.2025).

Desigur, în principiu, dispozițiile limitative ale art. 285 alin. 4 C. pen., active în perioada preindicată (chiar criticabile și – cel mai probabil – bazate pe altceva decât pe o intenție legislativă propriu-zisă: anume, cu o probabilitate ridică, situație determinată de o sincopă în legiferare) au aptitudinea prioritară (regretabilă) de a

proceduri judiciare şi execuţional penale), respectiv faptul că pedeapsa aplicată pentru infracţiunea de evadare se adaugă la pedeapsa rămasă neexecutată la data evadării"; documentul se poate consulta online, la adresele de internet (consultate pe 20.08.2025): https://www.senat.ro/legis/PDF/2023/23L567EM.PDF?nocache=true/sau https:// www.cdep.ro/proiecte/2023/600/70/5/em777.pdf .

reprezenta *legea penală mai favorabilă* pentru situațiile de pluralitate intermediară de infracțiuni născute între 21 mai 2021 și 16 martie 2025 (inclusiv), ca urmare a comiterii unei evadări din executarea unei pedepse definitiv aplicate, în forma încadrabilă în dispozițiile art. 285 alin. 1 C. pen.[48]

În privința celeilalte direcții de intervenție legislativă operată asupra evadării, prin intermediul Legii nr. 19/2025 (care poate fi considerată, fără dubiu, principala preocupare în materie pe care a manifestat-o legiuitorul cu această ocazie), exprimăm (la rândul nostru) unele rezerve. Ce este sigur, dincolo de explicații și interogații cu privire la oportunitatea reglementării, este că s-a adăugat în fondul activ al legislației, începând cu data de 17 martie 2025, o nouă conduită incriminată, cu titlu de formă / variantă alternativă[49] a evadării (formă-tip), anume:

[48] Aceasta pentru că, în baza art. 285 alin. 4 C. pen., în forma modificată prin Legea nr. 146/2021, se va atrage, în aceste cazuri, soluția aplicării regimului sancționator ordinar al pluralității intermediare de infracțiuni (art. 44 alin. 2 raportat la art. 39 C. pen.), împrumutat fiind (așadar) regimul sancționator al concursului de infracțiuni (bazat, în principal, pe cumulul juridic al pedepselor, cu spor obligatoriu și fix de 1/3), iar nu soluția cumulului aritmetic [rezervată, în acea perioadă, doar evadărilor încadrabile în dispozițiile art. 285 alin. 3 lit. a) sau b) C. pen.]

[49] Referitor la acest aspect, se poate ridica problema dacă alternativitatea este una realizată în condiții de echivalență juridică, ori dacă vizează un conținut constitutiv distinct (o specie / formă de bază autonomă) incriminată, însă, sub aceeași denumire, în cadrul aceluiași articol (practic, se poate discuta dacă evadarea – raportat și la nou introdusa dispoziție din **art. 285 alin. 3¹ C. pen**., este o **„infracțiune care prezintă conținut juridic alternativ", sau** o **„normă de incriminare care prezintă conținuturi juridice alternative"**). Având în vedere că, așa după cum a indicat și Curtea Constituțională în Decizia nr. 557/2024 (par. 70 și 71), prin care s-a pronunțat (negativ) cu privire la obiecția de neconstituționalitate invocată față de norma de incriminare a evadării nou elaborată de către legiuitor (art. 285 alin. 3¹ C. pen.) – „(...) dacă formele infracțiunii de evadare prevăzute în prezent la art. 285 C. pen. presupun o faptă de sustragere de la executarea unei pedepse sau a unei măsuri preventive privative de libertate care este comisă după punerea în executare a hotărârii judecătorești prin care este dispusă o astfel de pedeapsă sau de măsură preventivă, respectiv când făptuitorul se află în stare legală de reținere sau de deținere, fapta (...) asimilată de legiuitor faptelor de evadare, este comisă anterior punerii în executare a mandatului de executare a pedepsei detențiunii pe viață sau a pedepsei închisorii, ***presupunând, aşadar, un mecanism juridic diferit de cel al formei de bază a infracţiunii de evadare***. Această ***modalitate de incriminare a unei noi forme a infracţiunii de evadare*** constituie însă opțiunea legiuitorului, potrivit politicii sale penale, (...) iar reglementarea infracțiunii analizate în cuprinsul art. 285 C. pen. nu este de natură să contravină dispozițiilor constituționale (...) câtă vreme (...) norma de incriminare criticată este clară, precisă și previzibilă, iar fapta prevăzută prin această normă presupune o omisiune din proximitatea faptelor ce aparțin sferei de aplicare a dispozițiilor art. 285 din Codul penal, în forma lor în vigoare în prezent" – **apreciem că suntem în fața unei norme de incriminare cuprinzând conținuturi constitutive alternative** (o unică denumire / un unic articol, dar ***infracțiuni distincte reglementate în aliniate diferite*** – cel puțin raportat la art. 285 alin. 3¹ C. pen., prin comparație cu art. 285 alin. 1 C. pen.), iar *nu a mai multor variante alternative echivalente juridic ale unui singur conținut constitutiv* (care ar implica absorbția naturală și menținerea unității de infracțiune în cazul săvârșirii

„*fapta persoanei condamnate la pedeapsa detențiunii pe viață sau la pedeapsa închisorii de a nu se prezenta la organul de poliție în vederea punerii în executare a mandatului de executare a pedepsei în termen de 7 zile de la data la care a rămas definitivă hotărârea prin care s-a dispus executarea pedepsei*" (art. 285 alin. 3^1 C. pen.).

Dincolo de unele aspecte de formă (privind tehnica legislativă), cu totul secundare, care ar putea ridica, totuși, interogații retorice unui observator scrupulos al textului legal nou introdus de legiuitor în art. 285 C. pen. [precum: de ce s-a recurs oare de către legiuitor la formula introducerii normei de incriminare într-un nou alineat al articolului (anume: 3^1), iar nu într-o nouă literă, în cadrul alineatului precedent - în speță, ar putut să fie inserată litera d) în cadrul alineatului al 3-lea din articol – din moment ce formula de debut a textului este aceeași („Se consideră evadare...")], norma de incriminare nouă este susceptibilă, pe fond, de o serie de critici (dintre care unele au fost ridicate chiar anterior intrării sale în vigoare, în cadrul unui control de constituționalitate *a priori*, care s-a finalizat însă cu o soluție negativă [de respingere] pronunțată de către Curtea Constituțională[50] în analiza unei obiecții de neconstituționalitate ridică de către Înalta Curte de Casație și Justiție).

Printre aceste abordări critice ale noii reglementări, raportat și la cele invocate chiar de către instanța supremă[51], se regăsesc următoarele:

---

lor cumulate). Prin urmare, dacă această variantă de specie a evadării se va comite de către aceeași persoană care ar comite, decalat în timp (căci cumulul este obiectiv exclus prin premisele diferite), și o evadare într-o altă configurație constitutivă dintre cele reglementate la art. 285 C. pen. (în alte alineate decât 3^1), considerăm că se va reține o pluralitate de infracțiuni în sarcina uneia și aceleiași persoane, chiar raportat la una și aceeași pedeapsă privativă de libertate de la executarea căreia se sustrage (succesiv), în modalități diferite. În acest sens reținem și opinia exprimată în doctrină [Adrian Fanu-Moca, *Perpetuum infracțional. „Evadarea fugarilor" – o nouă variantă (ne)constituțională a infracțiunii de evadare*, în *Analele Universității de Vest din Timișoara – Seria Drept*, nr. 1/2025, p. 9 (materialul se poate consulta la adresa de internet [consultată pe 27 februarie 2026]: https://drept.uvt.ro/administrare/files/1756738385-articol-adrian-fanu-moca-3.pdf)], conform căreia „Soluția aleasă de legiuitor încalcă, în mod evident, standardele de calitate a legii impuse de dispozițiile Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, întrucât combină o normă explicativă cu cerința de tipicitate obiectivă, *reglementând, astfel, o soluție contrară variantei-tip a infracțiunii de evadare*, prevăzută la art. 285 C. pen" [evidențierea ne aparține].

[50] Decizia CCR nr. 557/29 oct. 2024, publicată în M. Of. nr. 228/14 martie 2025; hotărârea se poate consulta online, la adresa de internet (accesată la data de 20 august 2025): https://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2025/03/Decizie_557_2024.pdf . Această decizie a instanței de contencios constituțional este criticată de o parte a doctrinei. Spre exemplu, s-a exprimat opinia că: „*Chiar dacă a fost validat de Curtea Constituțională în urma controlului de constituționalitate înainte de promulgare, textul are serioase probleme de compatibilitate cu Legea fundamentală, generând în practică situații care vor putea conduce la concluzia inutilității lui din punct de vedere criminologic*" – A. Fanu-Moca, *op. cit.*).

[51] Curtea Constituțională a fost sesizată cu obiecția de neconstituționalitate prin Hotărârea nr. 6 / 5 decembrie 2023, pronunțată de Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație

– dispoziția de incriminare este divergentă[52] față de toate celelalte ipoteze de comitere a evadării, anterior reglementate, care presupun „în mod esențial, starea legală de deținere sau de reținere a făptuitorului" (ca situație premisă)[53], spre deosebire de varianta nou-introdusă la art. 285 alin. 3^1 C.

și Justiție; documentul este disponibil spre consultare online, la linkul (accesat pe 20 aug. 2025): https://www.iccj.ro/wp-content/uploads/2023/12/Hotararea-nr.-6-din-5-decembrie-2023.pdf . Nu vom indica toate aspectele de neconformitate a textului de incriminare identificate și invocate, de către instanța supremă, ca motive de pretinsă neconstituționalitate, în cuprinsul Hot. nr. 6/2023 a S.U. ale Î.C.C.J., deoarece (trebuie spus – din păcate), că, pe fond, unele dintre acestea nu sunt chiar foarte riguroase / temeinice: spre exemplu, la pag. 6 din document, la al doilea punct de referință, se arată că „elementul material al infracțiunii constând în omisiunea de a se prezenta la organul de poliție nu reglementează situațiile particulare care se pot înregistra în raport de persoanele condamnate, fiind incert dacă orice omisiune, chiar săvârșită fără intenție este de natură să conducă la îndeplinirea condițiilor de tipicitate obiectivă"; or, este greu de crezut că la nivelul Secțiilor Unite ale instanței supreme nu s-a cunoscut, la momentul elaborării / redactării (chiar în viteză, sub presiunea timpului) a Hot. nr. 6/2023, faptul că există o regulă generală de identificare a formei de vinovăție solicitată de către legiuitor, pe latura subiectivă din conținutul constitutiv al unei norme de incriminare, prevăzută de art. 16 alin. 6 C. pen., în lumina căreia, indiferent dacă fapta descrisă este comisivă sau omisivă (în abstract), ea va constitui infracțiune doar dacă este săvârșită cu intenție, culpa putând reprezenta o formă validă de vinovăție penală numai atunci când este expres prevăzută de lege în conținutul juridic al infracțiunii. Or, în lumina acestei dispoziții legale, este evident că incriminarea reglementată prin art. 285 alin. 3^1 C. pen. prevede, drept infracțiune de evadare (formă alternativă – asimilată celei tip), doar conduita omisivă intenționată a „persoanei condamnate la pedeapsa detențiunii pe viață sau la pedeapsa închisorii de a nu se prezenta la organul de poliție în vederea punerii în executare a mandatului de executare a pedepsei în termen de 7 zile de la data la care a rămas definitivă hotărârea prin care s-a dispus executarea pedepsei".

[52] În doctrină s-a exprimat chiar opinia (pe care o apreciem justă), că „o astfel de prevedere este incompatibilă cu însăși esența evadării" – S. Bogdan, D. A. Șerban, *op. cit.*, p. 652 (nota de subsol).

[53] Astfel, în mod tradițional, doctrina afirma că evadarea este o infracțiune proprie (cu subiect activ special / calificat), anume „persoana care se află în *stare de reținere sau de deținere*" – S. Bogdan, D. A. Șerban, *op. cit.*, p. 651; în același sens – T. Toader, *op. cit.*, p. 468 (referitor la evadare: „Subiect activ poate fi numai o persoană care se află într-o stare legală de reținere sau de deținere"); a se vedea și - Tudorel Toader, *op. cit.*, p. 468; în același sens – Tudorel Toader, Marieta Safta, în: George Antoniu, Tudorel Toader (coordonatori) și colectiv, *Explicațiile noului Cod penal. Vol. IV (art. 257-366)*, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 148, 149; O. Loghin, T. Toader, *op. cit.*, p. 462. Raportat la această nouă variantă reglementată de lege (art. 285 alin. 3^1 C. pen.), afirmația tinde a nu mai fi, însă, de actualitate, ca afirmație general valabilă pentru orice formă / specie de evadare. Astfel, apreciem că evadarea rămâne o infracțiune proprie, dar calitatea specială pe care trebuie să o verifice autorul acesteia nu mai este una fixă, singulară – de persoană aflată în stare de reținere, arest sau deținere, ci devine una distinctă, în funcție de modalitatea de evadare la care se face raportarea, astfel: persoană aflată în stare de reținere, arest sau deținere (pentru evadarea reglementată de art. 285 alin. 1, 3 C. pen. și alin. 2 în măsura raportării la alin. 1 și 3), respectiv persoană condamnată definitiv la o pedeapsă privativă de libertate [art. 285

pen. (aspect prin prisma căruia instanța supremă a apreciat că norma este „neclară și imprevizibilă”);

– noua variantă (alternativă) de săvârșire a evadării nu este corelată cu dispozițiile procesual-penale și execuțional-penale referitoare la punerea în executare a pedepselor privative de libertate[54], care implică, dincolo de simpla pronunțare a unei hotărâri de condamnare și de rămânerea definitivă a acesteia, emiterea unui mandat de executare a pedepsei (ceea ce nu este în competența instanței care pronunță hotărârea, ci în competența judecătorului delegat cu executarea, încadrat la compartimentul de executări penale al instanței de executare competente), și apoi o întreagă procedură ulterioară, care implică organele de poliție (acestea fiind cele care au competența de a înștiința oficial persoana condamnată despre obligația de a se supune executării pedepsei definitive pronunțate, prin înmânarea unui exemplar al mandatului de executare, cu ocazia identificării acesteia și a luării sale în custodie, pentru a o conduce la cel mai apropiat loc de deținere).[55]

---

alin. 3^1 C. pen., precum și suprapusă peste variantele de evadare reglementate la alin. 1 și alin. 3 lit. a) și b), precum și alin. 2 în măsura raportării la alin. 1 și alin. 3 lit. a) și b)]. De asemenea, evadarea nou-introdusă în alin. 3^1 al art. 285 C. pen. impune reconsiderarea (prin extindere, a) afirmației doctrinare clasice, potrivit căreia, în cazul infracțiunii de evadare „Obiectul juridic principal constă în relațiile sociale referitoare la înfăptuirea justiției, relații care presupun rămânerea în stare de reținere sau de deținere a persoanei (...)” – T. Toader, *op. cit.*, p. 468; în același sens – T. Toader, M. Safta, în: G. Antoniu, T. Toader (coordonatori) și colectiv, *op. cit.*, p. 148. Fără a deveni inexactă aprecierea (în special în raport de dispozițiile cuprinse în art. 285 alin. 1, 3 și 2 în măsura raportării la alin. 1 și 3 C. pen.), reiese că, în momentul de față, evadarea are drept obiect juridic principal relațiile sociale referitoare la înfăptuirea justiției, care presupun, după caz, fie rămânerea unor persoane în starea de reținere sau de deținere preexistentă în care au fost plasate la un moment anterior (în executarea unei pedepse privative de libertate dispusă printr-o hotărâre definitivă de condamnare, sau în executarea unei măsuri preventive privative de libertate legal dispusă în cursul procesului penal îndreptat împotriva acestora), fie obligația lor de a se prezenta / preda autorităților competente, în vederea introducerii lor într-o asemenea stare, într-un anumit termen legal (maxim 7 zile de la data la care a rămas definitivă hotărârea prin care s-a dispus executarea pedepsei), dacă această stare nu a fost încă / nu a putut fi încă stabilită în concret asupra lor. Ne este suficient de flagrantă ironia faptică care decurge din această situație juridică / reglementare legală, ajungându-se practic la o situație cumva bizară, în care condamnatul (la o pedeapsă privativă de libertate aplicată definitiv, dar încă nepusă în executare) evadează... dintr-o stare (concretă) de libertate...

[54] Referirea vizează prevederile cuprinse în art. 555-557 C. proc. pen.

[55] Potrivit motivării S.U. din cadrul Î.C.C.J.: „Astfel, modalitatea în care o persoană ajunge să fie în stare de reținere sau deținere legală presupune emiterea unui mandat de executare a pedepsei, asupra căruia persoana condamnată să fie informată, în condițiile legii, nefiind suficientă simpla pronunțare a unei hotărâri judecătorești de condamnare. Aceasta întrucât numai de la momentul emiterii mandatului de executare a pedepsei se poate pune problema unui refuz al executării pedepsei sancționabil potrivit normelor de drept penal”.

– această specie atipică de comitere a evadării instituie „în sarcina persoanei condamnate obligații privind executarea pedepsei privative de libertate dispuse prin hotărârea definitivă de condamnare" considerate (în mod corect, din punctul nostru de vedere) nerezonabile[56] - ceea ce reprezintă o

[56] Aceasta, în condițiile în care în literatura de specialitate s-au exprimat chiar unele opinii critice față de însăși reglementarea curentă de bază a evadării (întemeiate inclusiv pe argumente de natură istorică – cu privire la reglementarea evadării în Codul penal român de la 1864 și în acela de la 1936, precum și pe argumente de drept comparat – referitoare, de pildă, la soluția de incriminare a evadării în legislația germană, austriacă, croată, olandeză și braziliană), invocându-se o nefirească asprime a legislației penale române contemporane (moștenită din tradiția legii penale generale anterioare – elaborată în perioada dictaturii comuniste: Codul penal de la 1968), prin aceea că se incriminează evadarea „simplă" (fără condiția constitutivă esențială a folosirii de violențe, ori de arme, sau a coagulării mai multor deținuți, premeditat sau spontan, în vederea comiterii unei evadări – „atrupament"), care ar reprezenta o încălcare a unui drept la manifestarea unui instinct natural orientat către libertate al ființei umane (cumva similar recunoașterii dreptului unei persoane de a nu contribui la propria acuzare invocându-se necesitatea recunoașterii unui drept al acesteia de a încerca, în mod firesc, să își reasigure libertatea, atât timp cât nu săvârșește prin această conduită fapte care sunt oricum incriminate distinct – precum violențele psihice sau fizice, și nu pune în primejdie în mod organizat autoritatea etatică – precum se întâmplă în cazul acțiunii conjugate a mai multor deținuți / revoltei acestora, comisă în scopul de a evada împreună, sau atunci când se folosesc de arme pentru evadare); în acest sens, a se vedea – Vlad-Nicolas Ulici, *Infracțiunea de evadare: suprareglementare sau necesitate?*, în *Jurnalul Baroului Cluj*, nr. 2/2024, p. 8-21, articol disponibil spre consultare online, la adresa de internet (consultată la 25 octombrie 2025): https://www.baroul-cluj.ro/wp-content/uploads/2025/03/ulici.pdf . Printre altele, autorul exprimă punctul de vedere conformă căruia: „*Alegerea de a nu pedepsi simpla evadare este, în aprecierea noastră, una rațională, situația motivațională deosebită a deținutului, lato sensu, care îl conduce spre evadare ca efect a unei dorințe naturale, umane, de libertate este o situație excepțională, de care și legiuitorul român ar trebui să țină cont. În context, apreciem că ar trebui să fie admisă impunitatea unui deținut care caută și obține libertatea prin evadare, fără a acționa într-un mod violent împotriva funcționarilor însărcinați cu supravegherea acestuia, dar respectul pentru instinctul de libertate nu trebuie să ne conducă la nesancționarea (...) celor care se sustrag folosind mijloace ilicite. Cu alte cuvinte, există doar un drept de a-ți căuta libertatea, care își pierde eficiența în momentul folosirii violențelor.*" (*Ibidem*, p. 13, 14). În susținerea poziției sale, autorul materialului precitat invocă opinia în materie a unui cunoscut penalist spaniol, formulată astfel: „*Nu există loc pentru pedeapsă acolo unde nu există o crimă morală, unde fapta a fost săvârșită legal sau cel puțin în virtutea unui stimul irezistibil, natural omului și pe care legile trebuie să-l respecte. De ce nu există nicio pedeapsă pentru cei care, urmăriți de justiție, recurg la fugă și se sustrag urmăririi? De ce nu este pedepsit cel care nu spune adevărul în declarațiile sale, negând o crimă care a fost dovedită împotriva sa? De ce i se respectă atât de mult acest drept, încât nici măcar nu este obligat să jure când depune mărturie, așa cum sunt alții? Dacă dreptul deținutului contravine drepturilor sociale, puterea trebuie să ia măsuri de precauție pentru a-l împiedica să-l exercite, dar nu poate considera acest act o infracțiune, pentru că el a fost exersat din teamă. Vă temeți că prizonierii vor scăpa? Atunci asigurați-vă de paza lor, atât cât permite prudența umană. Dar nu vă mirați dacă profită de nepăsarea voastră, căci, pentru a nu o face, ar trebui să fie sfinți, nu*

situație extrem de discutabilă, mai ales prin coroborare cu critica anterioară – de necorelare cu reglementările privind punerea în executare a mandatului de executare a pedepsei detențiunii pe viață sau a închisorii, ceea ce „nesocotește rolul activ al organelor judiciare cu atribuții în executarea pedepselor”[57], o atare conduită putând fi, eventual, incriminată

oameni” - Federico Puig Peña, *Derecho Penal. Parte Especial, vol. II*, Ed. Astrea, Madrid, 1988, p. 245, *apud.* Edgardo Alberto Donna, *Derecho Penal. Parte Especial*, tomo III, Ed. Rubinzal Culzona, Buenos Aires, 2003, p. 551 – *apud.* V.N. Ulici, *op. cit.*, p. 14. Referitor la evoluția istorică a incriminării evadării în dreptul autohton (inclusiv la neincriminarea evadării „simple”, comisă de un singur făptuitor, fără violență / întrebuințare de arme) a se vedea și: Elisabeta Boțian, *Evadarea și înlesnirea evadării. Evoluția incriminării în legislația penală din România*, în *Revista Acta Universitatis Lucian Blaga*, nr. 2/2020 (material consultat online – la data de 15 februarie 2026 – pe platforma online https://sintact.ro).

[57] Nu ne putem abține să nu observăm, cu dezamăgire, că între formularea acestui punct al criticii instanței supreme cuprins în formularea inițială a Hotărârii nr. 6/2023 a Secțiilor Unite ale Î.C.C.J. (pag. 2), și preluarea sa în cuprinsul Dec. nr. 557/2024 a C.C.R. (paragraful nr. 6), există o diferență jenantă de formulare. Astfel, în exprimarea instanței supreme, se arată că: „Astfel, Art. I, pct. 1 din Legea menționată instituie o altă modalitate de executare a hotărârii de condamnare rămase definitive care, contrar prevederilor art. 555 și urm. din Codul de procedură penală, nesocotește rolul activ al organelor judiciare cu atribuții în executarea pedepsei, instituind în sarcina persoanei condamnate obligații legate de executarea pedepsei privative de libertate prevăzute de hotărârea definitivă de condamnare” [evidențierea din text ne aparține]; însă, în „preluarea” argumentului în cuprinsul deciziei pronunțate de către Curtea Constituțională, redarea este următoarea: „Astfel, art. I pct.1 din legea ce constituie obiectul prezentei sesizări prevede o altă modalitate de executare a hotărârii de condamnare rămase definitive, care, contrar dispozițiilor art.555 și următoarele din Codul de procedură penală, nesocotește rolul activ al organelor judiciare cu atribuții în executarea *pedepselor penale*, instituind în sarcina persoanei condamnate obligații privind executarea pedepsei privative de libertate dispuse prin hotărârea definitivă de condamnare” [evidențierea din text ne aparține]. Ne întrebăm (desigur – retoric), la ce fel de „pedepse penale” se referă Curtea Constituțională, când „preia” și „redă” argumentul instanței supreme (aparent, eroarea de exprimare părând să aparțină acesteia din urmă – pentru cititorul care consultă doar Decizia nr. 557/2024 a C.C.R., fără a parcurge *ex propriis sensibus* și textul Hotărârii nr. 6/2023 a S.U. ale Î.C.C.J.). Reamintim instanței de contencios constituțional (care, din păcate, nu este la primul derapaj de formulare corectă din punct de vedere juridic, de acest fel – ceea ce este, desigur, extrem de regretabil), un aspect care ține de „abc”-ul limbajului tehnic de specialitate în domeniul penal, anume că expresia „pedeapsă penală” este profund incorectă, marcând o tautologie, din moment ce „pedeapsa” este o specie exclusiv penală de sancțiune juridică! Atât timp cât niciun alt tip de sancțiune juridică, din ramuri de drept extra-penale, nu este și nu poate fi denumită, formal, „pedeapsă” (nu există „pedepse civile”, sau „pedepse administrative” ori „pedepse disciplinare” etc.), este redundant a menționa că o pedeapsă este o sancțiune „penală”, ea neputând fi decât o sancțiune... penală (de altfel, nici măcar toate sancțiunile de drept penal ori reglementate în norme ale dreptului penal nu sunt și nu pot fi denumite „pedepse” – existând și măsuri educative, precum și măsuri de siguranță). Este cu atât mai regretabil faptul că eroare de formulare imputabilă Curții Constituționale este redată de așa manieră, în cuprinsul Deciziei nr. 557/2024, încât pare că ar aparține instanței supreme

distinct (autonom), iar nu drept formă alternativă (asimilată celei de bază) a evadării;[58]

– modalitățile de evadare anterior reglementate reprezintă, pe fond, (de principiu) infracțiuni comisive (făptuitorul face ceva pentru a se sustrage de la executarea pedepsei)[59], în timp ce „evadarea" prevăzută de art. 285

(fragmentul de text de la paragraful 6 pare să fie preluat din motivarea făcută de Î.C.C.J. în susținerea obiecției de neconstituționalitate), ceea ce este fals, adăugarea mențiunii incorecte aparținând redactării realizată la C.C.R. De remarcat „recidivarea" în exprimarea incorectă din cuprinsul aceleiași decizii a C.C.R. – paragraful nr. 14 (prin comparație cu formularea corectă a sursei de bază din Hot. Nr. 6/2023 a Î.C.C.J. – pag. 5), sau paragraful nr. 63, ori paragrafele nr. 66, nr. 68. Comentariile pe această temă le considerăm a fi de prisos...

[58] Pentru incriminarea separată a conduitei în analiză, fie ca formă nouă a infracțiunii de nerespectare a sancțiunilor penale (art. 288 C. pen.), fie ca infracțiune de sine-stătătoare, pledează și unele voci din doctrina autohtonă – spre exemplu: A. Fanu-Moca, *op. cit.*, p. 9.

[59] Este de observat, totuși, că se pot purta discuții cu privire la caracterul omisiv sau comisiv și în raport de alte forme alternative de evadare asimilate evadării-tip (evadării „active"), precum dispozițiile cuprinse la art. 285 alin. 3 lit. a) C. pen. („neprezentarea nejustificată a persoanei condamnate la locul de deținere..."), respectiv cele cuprinse la art. 285 alin. 3 lit. c) C. pen. („încălcarea ... obligației de a nu părăsi imobilul ori nerespectarea ... itinerarului sau condițiilor de deplasare"). Cu privire la formularea din art. 285 alin. 3 lit. c) C. pen., aceasta indică doar aparent o infracțiune omisivă proprie, căci „nerespectarea obligației de a nu părăsi imobilul" înseamnă, de fapt, pe fond, acțiunea de „părăsirea imobilului", iar „nerespectarea itinerarului sau condițiilor de deplasare" semnifică, în realitate, pe fond, acțiunea de „deplasarea neconformă / necorespunzătoare", adică niște conduite comisive pe care le săvârșește cel în cauză, încălcând astfel dispoziția legală – iar nu inacțiuni. Practic, meditând la mesajul care reprezintă dispoziția normei în analiză, dedus *per a contrario* din formularea expresă (ceea ce constituie specificul normelor de incriminare), acesta este „*să nu încalci obligația de a nu părăsi* imobilul", mesaj similar cu „*să respecți obligația de a nu părăsi* imobilul" = „*să nu părăsești* imobilul", respectiv „*să respecți itinerarul sau* (și!) *condițiile de deplasare*" = „să nu comiți fapte prin care să încalci itinerarul sau (și!) condițiile de deplasare"; practic, pe fond privind lucrurile, norma, deși apare a fi onerativă la prima vedere (din suprafața modului de redactare / formulare), este, în realitate, prohibitivă – așadar ea va fi încălcată printr-o conduită care constă în a face ceea ce norma interzice a se comite; prin urmare, infracțiunea comisă în aceste variante este una comisivă, iar nu omisivă! În același sens, a se vedea și – Georgina Bodoroncea, în: G. Bodoroncea, V. Cioclei, I. Kuglay, L.V. Lefterache, T. Manea-Săbău, I. Nedelcu, D. Nițu, F. Streteanu, A.R. Trandafir, F.M. Vasile, G. Zlati, *Codul penal. Comentariu pe articole (art. 1-446)*, ediția 4 (revizuită și adăugită), Editura C.H.Beck, București, 2025, p. 1279; Anda Crișu-Ciocântă, în: Tudorel Toader, Maria-Ioana Michinici, Ruxandra Răducanu, Anda Crișu-Ciocîntă, Sebastian Rădulețu, Mihai Dunea, *Noul Cod penal. Comentarii pe articole*, editura Hamangiu, București 2014, p. 459. La art. 285 alin. 3 lit. a) C. pen., într-adevăr, norma este onerativă (obligă condamnatul care a primit permisiunea de părăsi unitatea de detenție de a reveni la penitenciar la expirarea perioadei în care s-a aflat legal în stare de libertate); în acest sens – *Ibidem*. Așadar, infracțiunea prin care este încălcată această normă este una omisivă (proprie) – iar, din acest punct de vedere, este de reținut că atât evaluarea instanței supreme (în Hot. Nr. 6/2023), cât și aceea a Curții Constituționale (paragraful nr. 70 din Dec.

alin. 3^1 C. pen. descrie o conduită omisivă („fapta... de a nu se prezenta la organul de poliție"), fiind invocate pretinse neconformități din punctul de vedere al tipicității;[60]

- în cazul unei sustrageri de durată a condamnatului de la executarea pedepsei pronunțate împotriva sa, există riscul / posibilitatea transformării infracțiunii de evadare într-una imprescriptibilă (în fapt), deși aceasta nu este formal calificată astfel.[61]

Aceste critici nu sunt singulare, norma de incriminare de la art. 285 alin. 3^1 C. pen. ridicând și alte probleme, precum:

- natura sa juridică, din punct de vedere al încadrării în rândul formelor unității infracționale: concret, se ridică întrebarea dacă noua formă de evadare este o infracțiune simplă sau o infracțiune continuă[62];

---

nr. nr. 557/2024) sunt incorecte, dispoziția din art. 285 alin. 3^1 C. pen. nefiind unica prin care se reglementează o formă omisivă de comitere a infracțiunii de evadare. Totuși, ca diferență față de ipoteza „evadării" reglementată în art. 285 alin. 3^1 C. pen., în art. 285 alin. 3 lit. a) C. pen. se poate observa că persoana condamnată se găsește într-o stare legală de privare de libertate decurgând din anterioara finalizare a procedurilor de punere în executare, împotriva sa, a mandatului de executare a pedepsei privative de libertate (are calitatea de „deținut", chiar dacă s-a aflat, temporar, în stare de libertate de fapt), în timp ce în cazul de evadare omisivă nou-introdus în legislație, o asemenea stare de privare de libertate nu preexistă (condamnatul nu este încă „deținut", el aflându-se în stare legală de libertate la data pronunțării hotărârii definitive de condamnare și nefiind încă luat în custodie de autoritățile competente ale statului să pună în executare pedeapsa privativă de libertate rămasă definitivă împotriva sa).

[60] Această critică este, totuși, discutabilă, din moment ce pot fi identificate în fondul activ al legislației norme de incriminare „clasice" care cuprind forme / variante alternative dintre care unele sunt comisive, iar altele omisive (precum este cazul abuzului / neglijenței în serviciu – art. 297, 298 C. pen.), fără ca acest aspect să fie de natură a aduce probleme de constituționalitate în privința aspectelor de tipicitate / incriminare...

[61] Considerăm că se pot ridica atât probleme de prescripție a răspunderii penale, dar și de prescripție a executării pedepsei, în condițiile în care infracțiunea de evadare nu este indicată în niciunul dintre aceste cazuri drept faptă imprescriptibilă.

[62] Este clar că momentul de consumare al acestei infracțiune este reprezentat de data scadenței termenului legal de 7 zile, calculat în baza dispozițiilor cuprinse în art. 186 C. pen. Nu este la fel de clar dacă infracțiunea este instantanee, sau dacă pe întreaga durată subsecventă acestei consumări se va aprecia că persoana condamnată rămâne în cursul comiterii unei inacțiuni continue, care se va prelungi (și va prelungi și data de epuizare a evadării – în această variantă) până la momentul îndeplinirii obligației (ulterior scadenței termenului legal) sau până la momentul depistării făptuitorului și luării în custodie de către autorități, împotriva voinței sale. În cazul aprecierii faptei drept continuă, vor exista implicații legate de data la care se va aprecia aceasta ca fiind comisă (conform interpretării generalizate a dispoziției din art. 154 alin. 2 C. pen.), legate de o serie de instituții de drept penal (inclusiv momentul de la care va curge termenul de prescripție a răspunderii penale). Pentru opinia conform căreia această formă de manifestare a infracțiunii de evadare este continuă (potențial infracțiune continuă succesivă, în varianta neprezentării, urmată de identificarea condamnatului în străinătate și derularea formalităților în vederea extrădării în România / executării mandatului european de arestare, cu urmarea refuzului statului terț

– acuratețea exprimării și identificarea momentului exact de la care începe să curgă termenul de 7 zile în care persoana condamnată trebuie să se prezinte pentru a se preda în vederea executării pedepsei: astfel, este discutabil la ce se referă noțiunea de hotărâre „*prin care s-a dispus executarea pedepsei*" (se referă la hotărârea definitivă de condamnare la o pedeapsă privativă de libertate cu executare, sau se referă la momentul emiterii mandatului de punere în executare a pedepsei pronunțate / aplicate prin hotărârea de condamnare?)[63];

---

de a îl extrăda / aresta pentru executarea mandatului european de arestare și ulterior – de reluarea refuzului condamnatului de a se prezenta în vederea punerii în executare a pedepsei privative de libertate la care a fost condamnat definitiv în România), a se vedea: Radu Slăvoiu, *„Fugar" în străinătate – interacțiunea dintre evadare și mecanismele de cooperare internațională în materie penală* (la pct. 3 – lit. a), articol publicat online, pe site-ul www.juridice.ro (materialul se poate consulta la adresa de internet [consultată pe 27 februarie 2026]: https://www.juridice.ro/775304/fugar-in-strainatate-interactiunea-dintre-evadare-si-mecanismele-de-cooperare-internationala-in-materie-penala.html#_ftnref2); achiesând la această opinie, a se vedea și: Andra-Roxana Trandafir, *Poți să mă recunoști după vorbele mele. Articole și teme de drept penal în 2025* (la pct. IV din material), articol publicat online, pe site-ul www.juridice.ro (materialul se poate consulta la adresa de internet [consultată pe 27 februarie 2026]: https://www.juridice.ro/essentials/10929/poti-sa-ma-recunosti-dupa-vorbele-mele-articole-si-teme-de-drept-penal-in-2025#_ftnref14) – autoarea invocă, în susținere (în mod pertinent), și similitudinea de raționament cu motivarea realizată în raport de infracțiunea de abandon de familie, în modalitatea incriminată în art. 378 alin. (1) lit. c) Cod penal, în decizia RIL nr. 4/2017 (publicată în M.Of. nr. 360/2017): *„Față de (...) Decizia nr. 4/2017, dar și având în vedere criteriile propuse de doctrină pentru delimitarea între cele două forme de infracțiune, cred totuși că obligația impusă de legiuitor în cazul infracțiunii de evadare este una continuă (de a executa pedeapsa), aceasta neîncetând prin expirarea celor 7 zile în care condamnatul nu s-a prezentat* (...)". În sens contrar (susținând caracterul de infracțiune simplă /instantanee al evadării prevăzute de art. 285 alin. 3^1 C. pen.) – Monica-Alexandra Stoica, *Dificultăți generate de aplicarea Legii nr. 19/2025 în legătură cu varianta asimilată a infracțiunii de evadare prevăzută de art. 285 alin. (1) și (31) C. pen.*, revista *Themis*, nr. 2/2025 – apud. A.R. Trandafir, *op. cit.*, pct. IV.

[63] Teoretic, data calendaristică ar trebui să fie aceeași, din moment ce mandatul de executare ar trebui să fie emis în aceeași zi în care a rămas definitivă hotărârea de condamnare (art. 555 alin. 1 C. proc. pen.), trebuind să fie trimis spre executare cu celeritate – prin orice mijloc în măsură să producă un document scris în condiții care să permită autorităților destinatare să îi stabilească autenticitatea (ex.: e-mail, fax – art. 556 alin. 2^1 C. proc. pen.), iar organul de poliție ar trebui să îl primească și să demareze măsuri pentru punerea sa în aplicare în aceeași zi, a primirii (art. 556 alin. 3 C. proc. pen.). Totuși, nu pot fi ignorate eventualele ipoteze de decalaj față de aceste situații legal indicate, precum nici ipotezele de amânare a executării pedepsei (art. 589-591 C. proc. pen.), deși s-ar putea argumenta, pe de altă parte, că în ipoteza reținerii unei asemenea situații, aceasta va reprezenta o derogare obiectivă de la dispoziția de incriminare din art. 285 alin. 3^1 C. proc. pen., fie sub forma unei cauze justificative (exercitarea unui drept – în cazul în care se consideră că termenul de 7 zile curge de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare), fie sub forma unei cauze de atipicitate (dacă se apreciază că termenul de 7 zile curge de la momentul emiterii mandatului de executare).

- apare întrebarea dacă impedimentele obiective care nu permit persoanei condamnate la o pedeapsă privativă de libertate, cu executare, să se prezinte în termenul legal la organul de poliție, pentru a se preda[64] în vederea executării pedepsei privative de libertate (ex.: internarea în spital; lipsirea de libertate în mod ilegal; lipsirea de libertate în mod legal, într-un alt stat; ipoteze obiective în care persoana nu ia la cunoștință în timp util de rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare împotriva sa – mai ales în cazul judecății în contumacie etc.) vor avea natura juridică de cauze de atipicitate, ori o altă natură juridică de excludere a reținerii caracterului penal al faptei[65];
- de regulă, majoritatea normelor de incriminare se aplică indiferent unde a comis subiectul activ comportamentul relevant din punct de vedere penal descris în conținutul lor, inclusiv față de autoritățile altui stat[66]; oare va fi

[64] Conex acestui aspect, suntem de acord cu opinia exprimată în doctrină (R. Slăvoiu, *op. cit.*) în baza căreia tipicitatea acestei specii de manifestare a evadării nu poate fi considerată a fi condiționată de încarcerarea efectivă a condamnatului la finalul perioadei legale de 7 zile de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care s-a dispus executarea pedepsei privative de libertate, dintr-o serie de motive / posibile scenarii apte a fi imaginate (de exemplu: „acest fapt poate fi împiedicat chiar și în cazul în care persoana se prezintă, în țară, la organul de poliție. Spre exemplu, se poate întâmpla ca cel condamnat să sufere un accident în timp ce se îndreaptă spre secția de poliție, astfel că nu poate fi depus imediat la penitenciar" - *Ibidem*).

[65] În acest caz, apare întrebarea – care altă cauză justificativă?; potențial starea de necesitate? Credem că o parte semnificativă din aceste posibile situații va putea fi rezolvată, de regulă, pe terenul atipicității subiective, împrejurările obiective de împiedicare a prezentării / predării în vederea demarării executării pedepsei determinând o absență a intenției necesare pentru reținerea faptei drept infracțiune. În același sens, a se vedea și: G. Bodoroncea, *op. cit.*, p. 1288. Legat de acest subiect, interesantă este ipoteza emisă în doctrină, privitor la situația în care „refuzul predării din străinătate se întemeiază pe încălcarea *ne bis in idem*" (autorul apreciind că, într-o asemenea situație, datorită timpului în care se desfășoară procedurile judiciare încadrabile în categoria căilor extraordinare de atac prin care condamnatul ar putea încerca să obțină în România recunoașterea situației sale juridice ulterior condamnării în străinătate pentru aceeași infracțiune care a generat „evadarea" și executării, în statul terț, a pedepsei pentru aceasta [am adăuga noi: la un nivel egal sau superior pedepsei stabilite și aplicate în România pentru aceeași infracțiune], nu ar trebui să poată fi reținută infracțiunea de evadare în modalitatea reglementată de art. 285 alin. 3^1 C. pen. – R. Slăvoiu, *op. cit.*, pct. 3 lit. b) din articol; totuși, credem că se poate discuta pe marginea temeiului identificat pentru a susține soluția propusă, anume: „cauza de neimputabilitate a erorii", deși, în unele cazuri particulare, argumentarea acesteia ar putea reprezenta soluția corespunzătoare.

[66] De pildă, o evadare „clasică" / „activă" se va reține și atunci când un cetățean român fuge de sub escortă sau sare gardul unui penitenciar din străinătate, fiind condamnat la executarea unei pedepse privative de libertate de către autoritățile judiciare ale unui alt stat; în acest caz, dacă, după evadare, acesta se refugiază înapoi în România, i se poate aplica legea penală română, în temeiul principiului personalității, fiind pasibil de condamnare în țara noastră, pentru comiterea infracțiunii de evadare. Ne întrebăm: oare se va aplica

cazul și în privința acestei forme de evadare, sau aceasta va fi aptă de reținere doar dacă se va săvârși în raport de autoritățile statului român (și care autorități ale statului român sunt vizate: cele indicate de art. 556 C. proc. pen., sau orice organ de poliție)?[67] Conexă acestei chestiuni, se ridică

aceeași soluție și dacă persoana în cauză nu se va prezenta în termen de maxim 7 zile de la pronunțarea condamnării definitive la o pedeapsă privativă de libertate într-un alt stat, la organele de poliție ale acelui stat, ci se va sustrage de la executarea acelei pedepse, revenind în România(?). De principiu, credem că răspunsul ar trebui să fie afirmativ – în același sens, a se vedea: R. Slăvoiu, *op. cit.* Totuși, chiar acceptând această soluție, credem că apar o serie de interogații care pot implica discuții: astfel, raportat la pedeapsa abstractă prevăzută de legea penală română pentru evadare, această ipoteză de aplicare a legii penale române în spațiu, în temeiul principiului personalității, ar implica verificarea dublei incriminări în raport de legislația celuilalt stat (pe al cărui teritoriu a comis infractorul fapta penală); oare această verificare ar urma să se realizeze însă, generic, prin identificarea unei norme de incriminare a evadării în legislația acelui stat, sau ar trebui, în mod punctual, să se identifice în acea legislație o dispoziție care, similar art. 285 alin. 3^1 C. pen. român, să dispună expres că reprezintă evadare și o asemenea neprezentare, într-un termen anume (care să ar trebui să fie neapărat tot de 7 zile, calculat de la același moment ca acela indicat de legea noastră?), pentru executarea pedepsei, la autoritățile competente ale statului respectiv? Dar dacă, în acest caz, împlinirea termenului legal s-ar realiza când persoana în cauză ar fi deja în România; s-ar putea aprecia că acesta a comis infracțiunea în străinătate, pentru a se aplica art. 9 C. pen. român, sau ar trebui să se considere că a comis infracțiunea în România (devenind aplicabilă legea penală română în temeiul art. 8 C. pen. – fără impunerea condiției de verificare a dublei incriminări), deși autoritățile competente la care ar fi trebuit să se prezinte cel în cauză ar fi acelea ale unui stat terț (mai ales dacă acea hotărâre nu este încă recunoscută în România și dacă nici nu s-a emis vreun mandat european de arestare pe numele celui în cauză / nu s-a solicitat încă extrădarea sa în vederea executării pedepsei la care a fost condamnat)?

[67] În legătură cu aceste aspecte, achiesăm la opinia deja exprimată în doctrină, pe marginea acestui subiect, în sensul că nu se poate impune, în mod rezonabil, persoanei condamnate, să cunoască și dispozițiile procesual-penale privind punerea în executare a mandatului de executare a pedepselor privative de libertate, astfel încât prezentarea celui în cauză la orice organ de poliție, indiferent de competența acestuia și de locul unde este situat, în scopul prevăzut de lege („în vederea punerii în executare a mandatului de executare a pedepsei") ar trebui să reprezinte un motiv de atipicitate (să conducă la imposibilitatea reținerii infracțiunii prevăzute de art. 285 alin. 3^1 C. pen.). A se vedea: R. Slăvoiu, *op. cit.* Legat de o ipoteză potențială conturată de autorul pre-citat, reținem discuția privind situația în care persoana condamnată definitiv în România, aflată într-un stat terț (indiferent de cetățenia sa), se prezintă, în termenul legal de cel mult 7 zile de la momentul rămânerii definitive a hotărârii de condamnare, la o autoritate polițienească din statul unde se află, în vederea punerii în executare a mandatului de executare a pedepsei privative de libertate pronunțate în România. Autorul apreciază că (opinie pe care o susținem), această conduită conduce la îndeplinirea obligației sale decurgând din norma (onerativă) prevăzută de art. 285 alin. 3^1 C. pen., astfel încât nu i s-ar mai putea reține în sarcină săvârșirea evadării, în această formă particulară. Raportat la scenariul ulterior conturat, cu privire la posibila durată mai mare a formalităților necesare pentru a se efectua eventuala extrădare a celui în cauză, ori arestarea și predarea sa către autoritățile române în baza unui eventual

întrebarea: unde se va considera comisă această infracțiune: la locul unde se găsește persoana condamnată la expirarea termenului legal, ori la locul unde se găsesc autoritățile în fața cărora ar trebui să se prezinte / predea acesta pentru a își începe executarea pedepsei?[68]

mandat european de arestare (comparativ cu formalitățile de punere în executare a unui mandat de executare a unei pedepse privative de libertate de către organele de poliție din România, dacă prezentarea ar avea loc în fața lor), este de meditat la posibilele consecințe ale unei conduite a condamnatului în cauză de a nu reveni, ulterior acestei prime prezentări la organul de poliție din străinătate, dacă în urma prezentării inițiale, acesta nu a fost reținut / arestat / deținut în vreun alt fel, ci a fost lăsat în libertate (i s-a permis să plece), dar cu solicitarea, însă, de a reveni la un moment posterior, pentru finalizarea demersurilor de eventuală extrădare a sa către România / luare în custodie în baza unui mandat european de arestare. Suntem de părere că asemenea ipoteze nu sunt cuprinse în tipicitatea normei de incriminare de la art. 285 alin. 3^1 C. pen., iar a considera că textul în cauză se aplică și în asemenea situații ar însemna a adăuga la lege (nesocotind principiul legalității incriminării); dispoziția legală nu prevede nici un eventual termen subsecvent, similar celui inițial, care ar putea începe să curgă de la o asemenea dată, în viitor, nici vreo obligație subsecventă a condamnatului, în cazurile în care acesta nu ar fi luat în custodie la momentul prezentării sale inițiale, ci lăsat în libertate (să plece) - chiar cu avertizarea de a reveni / a se prezenta ulterior din nou în fața unei anumite autorități (române sau străine), în vederea punerii în executare a mandatului de punere în executare a pedepsei privative de libertate. Prin urmare, în tăcerea legii, considerăm că, în asemenea eventuale ipoteze, odată efectuată prezentarea inițială a condamnatului la o autoritate de poliție (oricare ar fi ea), cu declararea scopului de a se supune executării pedepsei / punerii în executare a mandatului de punere în executare a pedepsei privative de libertate, o ulterioară neprezentare subsecventă, consecutivă unei lăsări în libertate a acelei persoane, după prezentarea sa inițială, nu ar mai putea conduce la reținerea infracțiunii analizate (ceea ce credem că are aptitudinea de a limita mult eficiența acestei dispoziții legale în numeroase cazuri concrete potențial a fi reținute în viitor).

[68] De pildă: presupunând că la împlinirea termenului legal / la momentul consumării infracțiunii de la art. 285 alin. 3^1 C. pen., persoana condamnată, care se sustrage de la executarea / punerea în executare a pedepsei privative de libertate la care a fost condamnată în România, se găsește pe teritoriul unui alt stat, se va considera că infracțiunea de evadare (în această formă specifică) s-a comis în România (fiind aplicabilă legea penală română în baza principiului teritorialității), ori în acel stat terț (apreciindu-se că un cetățean român a comis o infracțiune în afara teritoriului țării, devenind potențial incidentă legea penală română doar în baza principiului personalității – dar, în acest caz, raportat la pedeapsa prevăzută de legea română pentru evadare, doar în cazul verificării dublei incriminări – caz în care aplicabilitatea practică a normei de incriminare nou-inserată în legislația noastră va fi extrem de mult limitată în practică, în măsura în care condamnații au fost judecați în lipsă / stare de libertate, ei găsindu-se, în fapt, pe teritoriul altui stat, precum și atunci când au reușit să părăsească teritoriul României în intervalul de maxim 7 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, tocmai pentru a se sustrage de la executarea pedepsei – dacă se află pe teritoriul unui stat care nu incriminează evadarea, sau (în funcție de interpretarea *lato sensu* sau *stricto sensu* a condiționării dublei incriminări din cuprinsul art. 9 C. pen.) dacă acel stat nu incriminează drept evadare acest comportament omisiv particular (nu conține o normă similară celei din alin 3^1 din art. 285 C. pen. român).

Referitor la posibilitatea transformării, în fapt, a infracțiunii de evadare într-una imprescriptibilă, în ipoteza unei sustrageri de durată de la executare (de exemplu, în cazul unei persoane care se refugiază în străinătate, într-un loc necunoscut, de unde nu își propune să mai revină în România, sau într-un stat în care știe / speră că, din diverse motive, va fi apărat de posibilitatea unei extrădări în România), apreciem că aceasta reprezintă o posibilitate reală și implică o ocolire (necorespunzătoare) a regulii prescriptibilității în materie penală (din moment ce legiuitorul nu și-a asumat expres transformarea evadării într-o infracțiune imprescriptibilă).

Astfel, dacă persoana în cauză s-ar găsi într-un asemenea scenariu[69], la momentul atingerii limitei termenului de 7 zile de la rămânerea definitivă a primei hotărâri de condamnare, perioadă în care nu se prezintă / predă în vederea executării pedepsei, aceasta va comite evadarea reglementată potrivit art. 285 alin. 3^1 C. pen. Ulterior, pentru această infracțiune se va pronunța hotărârea de condamnare aferentă, cu reținerea stării de recidivă postcondamnatorie sau, după caz, de pluralitate intermediară în care se găsește persoana, raportat la prima infracțiune comisă (cea în vederea executării pedepsei definitive privative de libertate aplicate nu s-a prezentat / predat la timp organelor române competente). Din momentul rămânerii definitive a acestei noi hotărâri va începe să curgă un nou termen, de maxim 7 zile, în care persoana în cauză va trebui să se prezinte / predea pentru a începe să execute noua pedeapsă (cea rezultantă, în care a fost valorificată și pedeapsa nou stabilită pentru evadarea anterioară).[70] Dacă persoana este într-o

[69] Și – trebuie spus – această ipoteză ar putea privi inclusiv situația unor infractori cetățeni străini, care să ajungă să fie condamnați definitiv de către statul român, fie pentru infracțiuni comise când se aflau, temporar, pe teritoriul țării noastre, fie chiar pentru infracțiuni comise în străinătate (potențial în statul al cărui cetățeni sunt aceștia!), prin recurgere la principii de aplicare a legii penale române în spațiu, precum principiul realității (care poate ridica oricum probleme de principiu privind obligația de cunoaștere, de către respectiva persoană, a dispozițiilor legii penale române și de conformare a acesteia la dispozițiile sale – mai ales când fapta comisă [potențial împotriva statului român ori a unui cetățean român] nu este prevăzută ca infracțiune de legislația acelui stat terț [pe al cărui teritoriu a fost comisă și / sau al cărui cetățean este făptuitorul] – căci, potrivit art. 10 C. pen. român, nu se impune verificarea condiției dublei incriminări pentru a se putea aplica legea română în temeiul principiului realității). Aceste persoane ar putea să fie, în fapt, ulterior, nu într-o situație de sustragere de la executarea pedepsei aplicată (potențial, în urma unei judecăți în contumacie) de către o instanță din România, ci în situația de a-și continua desfășurarea obișnuită a vieții în statul ai cărui cetățeni sunt. Absurdul unei asemenea situații credem că este evident, într-o așa manieră încât ne dispensează de dezvoltări suplimentare...

[70] În sens contrar, a se vedea: G. Bodoroncea, *op. cit.*, p. 1286. Astfel, autoarea apreciază că: „ *(...) nu considerăm că este posibil ca în cazul unei noi neprezentări pentru executarea acestei noi pedepse s-ar putea reține o nouă infracțiune de evadare, deoarece ar însemna încălcarea principiului ne bis in idem, adică să fie din nou condamnat pentru aceeași infracțiune de evadare (neprezentarea având caracter continuu)*". Nu putem fi de acord cu opinia astfel exprimată, pentru că, chiar dacă admitem caracterul de infracțiune continuă al acestei forme de manifestare a infracțiunii de evadare, totuși, este general admis că o

situaţie de stabilire constantă undeva în străinătate (într-un loc necunoscut sau pe teritoriul unui stat de unde nu poate fi extrădată în România pentru a fi supusă judecăţii / executării pedepsei), atunci, la expirarea acestui nou termen, se va reţine o nouă infracţiune de evadare, comisă tot în modalitatea reglementată de art. 285 alin. 3^1 C. pen.; Ulterior noii judecăţi, pentru această nouă evadare, va fi pronunţată o nouă condamnare definitivă, care va genera un nou termen... şi aşa mai departe,

---

activitate infracțională continuă, care se desfăşoară în pofida unui proces penal cu privire la ea, va fi apreciată, *in extremis*, drept consumată, cel mai târziu la data pronunţării condamnării definitive pentru respectivul comportament, întreaga activitate ulterioară (chiar dacă în fapt ține de aceeași omisiune prelungită în timp) urmând a se autonomiza din punct de vedere legal, implicit, faţă de conduita anterioară condamnării definitive respective, cu consecinţa juridică a aprecierii ca epuizată a vechii infracţiuni continue şi a debutului săvârşirii unei noi infracţiuni continue de aceeaşi natură, de la data condamnării definitive în viitor. Astfel, după cum o exprimă chiar autoarea opiniei contrare anteindicate, este vorba despre o *nouă neprezentare* pentru executarea unei *noi pedepse*, aşadar (completăm noi), este vorba, într-o continuitate logică, şi de o *nouă infracţiune de evadare* în modalitatea prevăzută de art. 285 alin. 3^1 C. pen. (pedeapsa rezultantă spre executarea căreia nu se prezintă / predă în termen de 7 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare pentru evadarea anterioară NU este aceeaşi cu pedeapsa iniţială, faţă de care s-a considerat că a comis evadarea prima dată, prin neprezentare în vederea executării, ci este o pedeapsă nouă – e adevărat, rezultantă, în care este valorificată şi vechea pedeapsă raportat la care s-a reţinut prima evadare, dar în care se valorifică şi pedeapsa [nouă] pentru această evadare iniţială [şi tot aşa mai departe]). Prin urmare, faţă de o pedeapsă nouă, neprezentarea în vederea executării este şi ea una nouă, ca şi reţinerea unei noi evadări, distinctă de cea anterioară (şi tot aşa, într-o buclă potenţial nesfârşită)! Referitor la autonomizarea componentei infracţionale continue anterioare pronunţării unei hotărâri de condamnare, faţă de inacţiunea menţinută şi ulterior acestui moment (care va fi considerată o nouă infracţiune continuă, săvârşită de la acel punct în viitor), a se vedea, *mutatis mutandis*, şi Decizia RIL nr. 4/2017 pronunţată de Completul pentru soluţionarea recursurilor în interesul legii din cadrul instanţei supreme (publicată în M. Of. nr. 360/2017), unde, în materia infracţiunii de abandon de familie, în varianta de la lit. c) din art. 378 alin. (1) din Codul penal, s-a statuat (cu putere obligatorie pentru instanţe) că: „*(...) infracţiunea de abandon de familie se consumă la expirarea perioadei de trei luni, pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate, prin neexecutarea obligaţiei de plată a pensiei de întreţinere stabilită pe cale judecătorească, şi* ***se epuizează la momentul*** *reluării plăţii de către debitor sau al* ***condamnării acestuia, prin hotărâre judecătorească, dată la care se încheie ciclul infracţional şi se autonomizează activitatea desfăşurată până în acel moment***” [evidenţierea ne aparţine – M.D.]. În sensul opiniei noastre (raportat la stadiul reglementării curente – exprimând doar o propunere *de lege ferenda* în sensul contrar) este şi punctul de vedere emis de către M.A. Stoica, *op. cit.* - autoarea arată că: „*opinăm, de lege lata, că prima interpretare, în sensul reţinerii unei noi infracţiuni de evadare (în stare de recidivă postcondamnatorie sau pluralitate intermediară, după caz) este singura care are suport legal, însă, de lege ferenda, ar fi utilă o intervenţie a legiuitorului pentru a clarifica această situaţie, în sensul că sustragerea neîntreruptă de la executarea pedepsei constituie o singură infracţiune, independent de intervenţia unei noi hotărâri de condamnare pentru infracţiunea de evadare, respectiv că nu se poate reţine o nouă infracţiune de evadare în raport de condamnarea pentru o primă infracţiune de evadare în varianta art. 285 alin. (3¹) C.pen.*”.

potențial – la nesfârșit. De aici derivă aprecierea (critică, a) transformării, în fapt, a evadării, într-o posibilă infracțiune imprescriptibilă (în fapt)[71], separat de dispozițiile legale cuprinse în art. 153 alin. 2 C. pen.[72] și / sau de acelea din art. 161 alin. 2 C. pen.[73]

5. Unele aspecte execuțional-penale privind evadarea

În ceea ce privește perspectiva execuțional-penală asupra evadării, sunt de menționat câteva aspecte privind: procedura / măsurile ce se impun a fi adoptate de către autorități în cazul săvârșirii unei evadări; corelarea noțiunii de evadare cu legislația penală substanțială; natura juridică a adoptării acestei conduite, din punctul de vedere al legislației în materie de executare a sancțiunilor penale; consecințele potențiale (sub aspect execuțional-penal) care derivă din comiterea evadării.

Legislația incidentă în materie de executare a pedepselor privative de libertate[74] statuează că, în caz de evadare a unui deținut, competența principală de intervenție în vederea căutării acestuia, a identificării sale și a locației unde se află, pentru luare sa în custodie și returnarea în starea legală de privare de libertate, aparține poliției („organelor competente ale Ministerului Afacerilor Interne"), iar nu lucrătorilor din cadrul A.N.P. Aceștia din urmă pot desfășura activități specifice de căutare a evadatului doar pentru o scurtă perioadă de timp imediat consecutivă constatării evadării (în primele 24 de ore), precum și – în mod excepțional – ulterior

[71] În același sens, a se vedea și: A. Fanu-Moca, *op. cit.*, p. 8; autorul apreciază (corect) că: „*Dacă comportamentul omisiv al condamnatului va continua și având în vedere caracterul simplu din punct de vedere probatoriu al unei cauze ce are ca obiect o astfel de infracțiune de evadare, ceea ce va conduce la o soluționare cu celeritate a acestora, ne vom afla în situația unor condamnări repetate, la intervale relativ scurte de timp, pentru comiterea unor infracțiuni de evadare după fiecare scurgere a unui termen de 7 zile de la rămânerea definitivă a fiecărei condamnări pronunțate cu aplicarea mecanismului juridic prevăzut de art. 285 alin. (4) C. pen. În acest context, singura limitare juridică impusă este generată doar de atingerea maximului general al pedepsei prevăzut de art. 60 C. pen. (30 de ani)*".

[72] Conform textului legal indicat, se dispune, în materie de răspundere penală, caracterul imprescriptibil al următoarelor infracțiuni / categorii de infracțiuni: infracțiunile de genocid, cele contra umanității și de război (indiferent de data la care au fost comise); infracțiunile de omor / omor calificat și infracțiunile praeterintenționate letale; infracțiunile de sclavie, trafic de persoane, trafic de minori, proxenetism, viol, viol săvârșit asupra unui minor, agresiune sexuală, agresiune sexuală comisă asupra unui minor și tortură.

[73] Potrivit normei avute în vedere, se dispune, în materia executării sancțiunilor penale, caracterul imprescriptibil al pedepselor (și măsurilor educative) aplicate pentru următoarele infracțiuni / categorii de infracțiuni: infracțiunile de genocid, cele contra umanității și de război (indiferent de data la care au fost comise); infracțiunile de omor / omor calificat și infracțiunile praeterintenționate letale.

[74] Avem în vedere dispozițiile cuprinse în art. 17 din Legea nr. 254/2013 (privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în M. Of. nr. 514/2013), precum și prevederile din art. 16 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 (aprobat prin H.G. nr. 157/2016, publicată în M. Of. nr. 271/2016).

acestui interval de primă reacție, dar (în acest caz) numai dacă au „date precise, informații sau indicii" cu privire la condamnatul evadat / locul unde se găsește acesta (ceea ce, în opinia noastră, stabilește doar o competență secundară – auxiliară în sarcina acestora, în privința căutării / identificării / reluării în custodie a evadatului).

Prima reacție pe care legea o prevede pentru administrația penitenciarului din care a evadat deținutul / unde se afla încadrat deținutul care a evadat, este să anunțe de îndată poliția despre producerea evadării, furnizând datele și informațiile necesare pentru urmărirea și prinderea persoanei în cauză, alături de unele măsuri („cu caracter general") adoptate pe plan intern în unitatea de detenție din care a evadat deținutul (în special în cazul unei evadări „active" / clasice propriu-zise), precum: punerea în aplicare a *Planului de alarmare a locului de deținere* și a *Planurilor de cooperare* (eventual) întocmite, la nivel local, cu structurile partenere; încetarea desfășurării activităților uzuale cu deținuții în unitatea penitenciară, aceștia fiind introduși în camerele de cazare / detenție; efectuarea apelului [stabilindu-se identitatea persoanei / persoanelor private de libertate care a(u) evadat, inclusiv datele personale și semnalmentele acesteia / acestora].[75]

În ceea ce privește competența (secundară, a) personalului penitenciarului în acțiunile de urmărire și capturare a evadaților, cadrul normativ și regulamentar aplicabil dispune gruparea angajaților A.N.P. (cu atribuții în acest sens) în echipe de căutare și capturare, respectiv dotarea lor, după caz, cu armament, mijloace de protecție, de imobilizare și de comunicare specifice / necesare, precum și folosirea unor procedee specifice în operațiunile de căutare și capturare a evadaților, cum ar fi: urmărirea prin patrule întărite cu asistență canină, pe direcțiile probabile de deplasare a evadaților; blocarea / închiderea zonelor unde a fost semnalată prezența persoanelor evadate; cercetarea totală sau parțială a acelor zone (mai ales a celor acoperite) în care este posibil / probabil a se ascunde evadatul / evadații; diverse alte acțiuni independente.[76]

Este de observat că legislația execuțional-penală este, de principiu, corelată cu dispozițiile de incriminare ale evadării, cuprinse în Codul penal, căci Legea nr. 254/2013 face trimitere la sensul pe care îl are evadarea potrivit art. 285 C. pen., iar Regulamentul de aplicare a acesteia se referă expres la includerea în sensul noțiunii de evadare și a „neprezentării nejustificate a deținuților care au avut permisiunea de ieșire din locul de deținere ori al părăsirii fără autorizare a locului de muncă aflat în exteriorul locului de deținere". Astfel, se poate considera că (de principiu) sensul noțiunii de „evadare" din legislația execuțional-penală concordă cu formele alternative de comitere a infracțiunii de evadare reglementate de art. 285 alin. 1, 2 și 3 lit. a) și b) C. pen.[77]

---

[75] În acest sens dispun prevederile cuprinse în art. 346 din Regulamentul privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 4800/C/2018, publicat în M. Of. nr. 1065/2018.

[76] A se vedea art. 348 din Regulamentul aprobat prin OMJ nr. 4800/C/2018.

[77] Referitor la acoperirea semnificației evadării din art. 285 alin. 1 C. pen. prin dispozițiile Legii nr. 254/2013 și ale Regulamentului aprobat prin H.G. nr. 157/2016, putem

Pe de altă parte, dat fiind specificul formelor de evadare reglementate *de lege lata* prin art. 285 alin. 3 lit. c) și alin. 3^1 C. pen., apreciem că acestea nu sunt avute în vedere de dispozițiile referitoare la evadare cuprinse de Legea nr. 254/2013 și Regulamentul de aplicare a acesteia, căci, din moment ce, în acele situații, evadatul nu este și nu a fost anterior custodiat de către A.N.P. (nu a evadat dintr-o stare de privare de libertate în cazul căreia obligația de supraveghere / pază era stabilită, legal, în sarcina A.N.P.), nu există motive pentru ca personalul unui loc de deținere organizat în subordinea A.N.P. să fie implicat în procedurile de urmărire și prindere a evadatului, chiar și conform unei competențe secundare față de cea aparținând organelor de poliție.[78]

Pe de altă parte, semnificația referirii la conceptul de „evadare" în cadrul normativ execuțional-penal este, uneori, mai extinsă decât în terminologia strict penală de referință. Astfel, potrivit art. 333 alin. 4 din Regulamentul privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor se prevede (în contextul precizărilor referitoare la sintagma: „incident operațional")[79] că „*Prin reacția la evadare se înțelege inclusiv reacția la tentativa de evadare, sustragerea de la executarea unei măsuri educative privative de libertate prin părăsirea fără drept a centrului educativ sau a centrului de detenție*". Dacă cuprinderea în referirea la „evadare" și a ipotezei de tentativă de evadare ne

face precizarea că, de principiu, acestea acoperă ipotezele de evadare „activă" (propriu-zisă) din evadarea unei pedepse privative de libertate, precum și pe acelea de evadare din executarea măsurii preventive a arestului preventiv cu executare într-o unitate aflată în subordinea A.N.P. (implicit, în subordinea Ministerului Justiției) – un penitenciar / un centru de arestare preventivă (C.A.P.). Nu credem că aceste dispoziții acoperă și ipoteza evadării din măsura preventivă a reținerii sau din aceea a arestului preventiv care se execută într-un centru de reținere și arestare preventivă (C.R.A.P.), căci acest tip de unități se găsesc în subordinea Ministerului de Interne și nu sunt gestionate de angajați ai sistemului penitenciar (agenți de poliție penitenciară angajați ai A.N.P.); prin urmare, aceștia nu au de ce să fie implicați, chiar și potrivit unei competențe secundare, în procedurile de urmărire și prindere a evadaților.

[78] În acest sens, este de observat că atât art. 17 din Legea nr. 254/2013, cât și art. 16 din Regulamentul de aplicare al acestei legi se referă la cel evadat ca fiind „deținut"; or, o persoană care comite infracțiunea de evadare în variantele / formele reglementate de art. 285 alin. 3 lit. c) C. pen., respectiv alin. 3^1 C. pen., nu poate fi considerată „deținut", ci doar „persoană privată de libertate preventiv" (prin măsura arestului la domiciliu) / „persoană condamnată la o pedeapsă privativă de libertate" (care, însă, nu a fost încă efectiv privată de libertate).

[79] Conform art. 333 alin. 1 din regulamentul ante-menționat, se prevede că: „Prin incident operațional se înțelege reacția la situațiile de urgență medicală, la incendiu, la evadare, la tulburări sau violențe ale persoanelor private de libertate și evenimente periculoase", în contexul reglementării procedurilor standard de intervenție și imobilizare (Capitolul IV din cuprinsul Titlului VII al Regulamentului aprobat prin OMJ nr. 4800/C/2018), art. 332 alin. 2 dispunând că: „Procedurile standard de intervenție și imobilizare se utilizează pentru soluționarea incidentelor operaționale și critice și sunt folosite numai atât timp cât sunt necesare și sunt proporționale cu situația de fapt".

apare a fi perfect normală / firească[80], este de remarcat faptul că, uneori (cel puțin în ceea ce privește un aspect reglementat în cadrul normativ execuțional penal – anume: procedurile standard de intervenție și imobilizare pe care trebuie să le adopte autoritățile [agenții aflați în subordinea A.N.P.] în cazul unor incidente operaționale, precum este [printre altele] și reacția la evadare), în domeniul execuțional-penal de referință, prin referirea la „evadare" se pot avea în vedere / se au în vedere și alte tipuri de conduite, similare, pe fond și în spirit (unor forme specifice ale) evadării propriu-zise, reglementate în materie penală, dar care, formal, din punct de vedere penal nu sunt incluse în conceptul strict al „evadării", precum este cazul sustragerii de la executarea unei măsuri educative privative de libertate.[81]

Evadarea / implicarea în conduite subsumate conceptului de evadare sau care sunt conexe acesteia (care pot susține evadarea / pot conduce la evadare) constituie unul dintre principalele motive (criterii) de încadrare a unei persoane condamnate definitiv la o pedeapsă privativă de libertate în *categoria deținuților care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului*. Astfel, potrivit dispozițiilor cuprinse în art. 27 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 (aprobat prin H.G. nr. 157/2016), se prevede că: „La stabilirea riscului pe care îl prezintă deținutul pentru siguranța penitenciarului sunt luate în considerare următoarele criterii: (...) b) evadarea ori părăsirea locului de muncă în prezenta pedeapsă sau în pedepsele anterioare; c) tentativa de evadare, forțarea dispozitivelor de siguranță ori distrugerea sistemelor de siguranță; d) neprezentarea nejustificată a deținutului la data și ora stabilite din permisiunea de ieșire din penitenciar; (...)".

Desigur, sunt prevăzute și alte motive / criterii pentru încadrarea unui deținut în această categorie (persoane care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului), dar apreciem că toate aceste dispoziții (preindicate) au în vedere,

---

[80] În acest sens, este de făcut referire la dispozițiile cuprinse în art. 174 C. pen., potrivit cărora (printre altele), prin săvârșirea / comiterii unei infracțiuni (în cazul acesta: a evadării) se înțelege atât respectiva faptă penală în formă consumată, cât și tentativa respectivei infracțiuni (în măsura în care aceasta este posibilă și relevantă penal).

[81] Din punct de vedere al dreptului penal, această conduită (mai precis: „*Sustragerea de la executarea unei măsuri educative privative de libertate prin părăsirea fără drept a centrului educativ sau a centrului de detenție ori prin neprezentarea după expirarea perioadei în care s-a aflat legal în stare de libertate*"), atunci când este comisă cu intenție, se va încadra în tipicitatea normei de incriminare a *neexecutării sancțiunilor penale*, conform dispoziției cuprinse în art. 288 alin. 2 C. pen. Practic, putem considera, astfel, că există două sensuri / semnificații conceptuale ale evadării, una mai restânsă – evadarea *stricto sensu* (specifică dreptului penal și folosită, adeseori, și în domeniul execuțional-penal) și una mai extinsă – evadarea *lato sensu* (utilizată, uneori, în materie execuțional-penală), deși este de reținut caracterul cumva relativ al departajării, din moment ce sensul strict / restrâns al evadării cunoaște (la rândul său) și o dimensiune specifică (alternativă) a evadării [aceea aferentă incriminării din art. 285 alin. 3 lit. c) și alin. 3^1 C. pen.] care nu este, ca regulă, cuprinsă în semnificația mai largă (*lato sensu*) a evadării, utilizată uneori în materie execuțional-penală (care cuprinde și referirea sustragerea de la executarea unor măsuri educative privative de libertate).

direct sau indirect, comiterea evadării (în varii forme / variante)[82] – după cum se poate observa, nu neapărat în executarea pedepsei curente, ci și (eventual) în executarea unor pedepse executate anterior.

Încadrarea unui deținut în categoria de persoană care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului atrage consecințe drastice din punct de vedere execuțional-penal. Într-o enumerare non-exhaustivă, cel în cauză va fi încadrat în regimul de executare de maximă siguranță[83] (chiar și în cazul în care face parte

[82] Din acest punct de vedere, apreciem că o singură referire la „evadare" / „comiterea evadării" în cuprinsul unei singure litere din cadrul art. 27 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 ar fi fost suficientă și ar fi suplinit, de principiu, toate prevederile actualmente cuprinse în art. 27 lit. b)-d) C. pen. Astfel, în lumina dispozițiilor cuprinse în art. 174 C. pen., referirea separată (chiar în altă literă) la „tentativa de evadare" (prin comparație cu referirea la evadarea în formă consumată) ne apare drept redundantă, căci menționarea evadării acoperă, de principiu, toate formele posibile de comitere a acesteia din perspectiva stadiului care poate fi atins de această faptă penală pe *iter criminis*. Pe de altă parte, după cum am văzut deja, sub aspect terminologic (atât din punct de vedere al dreptului penal material, cât și al celui execuțional-penal) și al conținutului constitutiv alternativ, menționarea evadării acoperă atât ipoteza de sustragere „clasică" / „dinamică" de la executarea unei pedepse privative de libertate (ex.: fuga de sub escortă, escaladarea împrejmuirii unității de detenție etc.), cât și comiterea unei variante alternative, asimilate a evadării, cum este cazul părăsirii locului de muncă (în mod neautorizat, de către deținutul căruia i s-a permis să iasă la muncă din penitenciar) sau al neprezentării nejustificate înapoi la penitenciar (la data și ora stabilite) a deținutului care a primit permisiunea de ieșire din penitenciar; prin urmare, este redundantă și mențiunea separată a acestora. De asemenea, considerăm că „forțarea dispozitivelor de siguranță ori distrugerea sistemelor de siguranță" reprezintă o conduită care, de regulă, vizează tot o încercare de evadare, care, dacă este menționată separat, sugerează că evadarea consecutiv acestui comportament nu s-a produs (consumat), caz în care este vorba despre o tentativă de evadare [sens în care nu este clar de ce ipoteza este indicată separat, distinct, alături de menționarea expresă a tentativei de evadare; practic, la lit. c) din textul normativ aici analizat, exprimarea este, din nou, redundantă, făcându-se referire la tentativa de evadare și apoi, reluat, tot la tentativa de evadare, dar particularizat la o anumită modalitate concretă de încercare de săvârșire a acesteia]. Pe de altă parte, această tehnică utilizată de către legiuitor ridică o altă problemă, respectiv: se ridică întrebarea dacă, în acest context (al art. 27 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 – cu privire la încadrarea persoanei în categoria celor prezintă risc pentru siguranța penitenciarului), legiuitorul nu restrânge cumva referirea directă la „evadare" doar la evadarea de tip clasic / „activă" (încadrabilă în art. 285 alin. 1 C. pen.), lăsând să fie menționate distinct alte forme / variante de evadare (alternative / asimilate celei „clasice"). O asemenea interpretare ar rezolva problema caracterului aparent redundant al prevederilor din art. 27 lit. b)-d) din Regulamentul adoptat prin H.G. nr. 157/2016, dar, pe de altă parte, ar ridica o problemă și mai mare, anume caracterul neomogen al referirilor terminologice la „evadare" în legislația execuțional-penală (căci, prin aceeași noțiune, s-ar face uneori referire la o situație mai amplă, iar alteori la una mai restrânsă, fiind dificil a determina în care dintre aceste ipoteze s-ar utiliza noțiunea în varii texte de reglementare).

[83] Ipoteza este excepție de la regula potrivit căreia sistemul progresiv / regresiv în privința regimurilor de executare a pedepselor privative de libertate presupunea doar

dintr-o categorie de deținuți care, în mod normal, se află în situație de incompatibilitate cu acest regim de executare[84]), având un statut aparte chiar și între ceilalți deținuți care execută pedeapsa privativă de libertate în acest regim (li se aplică măsuri de pază, supraveghere și escortare sporite[85] și sunt cazați separat, în camere special amenajate[86] etc.); beneficiază de un număr mai redus de convorbiri telefonice și pentru o perioadă mai redusă decât alți deținuți[87]; nu poate primi permisiuni de ieșire din penitenciar[88] etc.

Tot în cadrul de referință al reglementării execuțional-penale se operează cu o clasificare specifică a evadării (în sensul extins ante-indicat), neobișnuită pentru analiza strict de drept penal material în materie, anume: *evadarea observată* și *evadarea neobservată.*[89] Practic, evadarea observată este una de tip flagrant, „deschisă" (condamnatul privat de libertate evadează într-o manieră care este sesizată în timp real – de exemplu: fuga de sub escortă, escaladarea împrejmuirii unității de deținere într-o formă în care deținutul este văzut și somat să se oprească etc.), în timp ce evadarea neobservată este una „ascunsă", efectuată pe furiș, în afara vederii (de pildă, deținutul sapă un tunel pe sub împrejmuirea locului de deținere). Distincția constă în special în celeritatea adoptării măsurilor de alertare specifice și de mobilizare în vederea urmăririi și capturării evadatului, acestea fiind imediate / adoptate în timp real, în cazul evadării observate, respectiv desfășurate la un interval oarecare de timp posterior momentului producerii evadării, în situația evadării neobservate (ceea ce, desigur, constituie un avantaj obiectiv pentru evadat, cu atât mai mare cu cât timpul dintre momentul evadării și data luării la cunoștință despre acest eveniment / observarea acesteia este mai semnificativ).

Cadrul de reglementare în materie execuțional-penală se mai referă la evadare și în legătură cu o serie de măsuri de restrângere suplimentară (extremă) a libertății fizice a persoanelor private de libertate, de regulă reactive sau profilactice / de natură preventivă (dar posterioare unor conduite periculoase manifestate de unii deținuți, în lumina cărora sunt justificate), care nu pot fi însă aplicate cu titlu de sancțiuni disciplinare[90], ci doar ca mijloace operative, temporare, de intervenție punctuală și limitată în timp, pentru a înlătura pericolul / pune capăt unei situații

trecerea dintr-un regim de executare în cel imediat următor (fie mai sever, fie mai ușor), fără a se putea sări dintr-un regim în altul peste un regim intermediar (*omisso medio*); astfel, încadrarea ca persoană care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului va conduce la atribuirea regimului de executare de maximă siguranță chiar și unui deținut anterior situat în regimul de executare deschis. În acest sens: art. 34 alin. 1 și art. 40 alin. 7din Legea nr. 254/2013;

[84] Art. 35 alin. 4 din Legea nr. 254/2013.

[85] Art. 24 din Legea nr. 254/2013.

[86] Art. 29 alin. 1 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013.

[87] Art. 133 alin. 3 lit. b) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013.

[88] Art. 213 alin. 2 lit. d) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013.

[89] Art. 345 din Regulamentul privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, aprobat prin OMJ nr. 4800/C/2018.

[90] Art. 101 alin. 6 din Legea nr. 254/2013.

acute, cu risc sporit, cu respectarea principiilor proporționalității și a aplicării graduale.[91]

Astfel, pentru a împiedica (printre altele) evadarea persoanelor private de libertate, de multe ori (dar nu exclusiv) mai ales în timpul deplasării acestora (în procedura de transport, indiferent dacă aceasta se realizează sau nu în cadrul unei proceduri de transfer), se dispune (în art. 12 din Regulamentul privind siguranța locurilor de deținere, aprobat prin OMJ nr. 4800/C/2018)[92] posibilitatea utilizării (în subsidiar față de recurgerea la alte măsuri de menținere a ordinii și disciplinei în rândul deținuților – doar dacă acestea nu au dat rezultate, așadar numai în situații excepționale și care trebuie să fie justificate, a) unor ***mijloace de protecție și imobilizare***, respectiv:

- cătușe metalice (pentru mâini)[93];
- cătușe de unică folosință (pentru mâini)[94];

[91] A se vedea art. 16 din Legea nr. 254/2013 și art. 15 din Regulamentul de aplicare a acesteia.

[92] Mai puțin detaliat, dar cu incidență în materia aici referită, a se vedea și dispozițiile cuprinse în art. 14 alin. 4 și art. 15 alin. 4 din Regulamentul pentru aplicarea Legii nr. 254/2013, aprobat prin H.G. nr. 157/2016.

[93] Cătușele metalice (pentru mâini) constituie dispozitive de imobilizare reglabile, din material metalic, de restrângere a mobilității fizice a membrelor superioare, care sunt refolosibile, fiind închise printr-un mecanism / sistem care implică o cheie, blocându-le pe încheieturile mâinilor deținutului, scoaterea lor implicând deblocarea mecanismului prin utilizarea cheii, cu menținerea integrității lor, astfel încât să poată fi utilizate de multiple ori. Acestea reprezintă principalul mijloc de imobilizare întrebuințat în mediul carceral actual din țara noastră, implicând (în timp) costuri mai reduse decât cătușele de unică folosință (nu din punct de vedere al valorii de producție, ci prin acumulare, prin faptul că pot fi reutilizate de multiple ori, spre deosebire de cătușele de unică folosință), dar pot prezenta unele dezavantaje – de pildă: pot favoriza răspândirea unor boli atunci când sunt utilizate în intervale scurte de timp și fără dezinfectare / cu dezinfectare insuficientă, între deținuți diferiți; setarea lor / reglarea lor în momentul prinderii la mâinile deținutului și / sau al scoaterii lor este de natură a genera potențiale momente de vulnerabilitate, la un nivel posibil suplimentar celui implicat de scoaterea cătușelor (pentru mâini) de unică folosință. Conform art. 15 alin. 3 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 se prevede că „În cazul deținuților imobilizați la pat, internați într-o unitate sanitară, nu se pot utiliza cătușe metalice".

[94] Cătușele de unică folosință (pentru mâini) constituie dispozitive de imobilizare dintr-un material plastic rezistent, de restrângere a mobilității fizice a membrelor superioare [art. 12 alin. 2 lit. c) din Regulamentul privind siguranța locurilor de deținere], care sunt de unică folosință, fiind închise printr-un mecanism / sistem care le blochează pe încheieturile mâinilor deținutului, trebuind să fie ulterior distruse (tăiate) pentru a fi scoase (nu este posibilă scoaterea lor fără distrugere, cu menținerea integrității lor). Conform cadrului de reglementare, se prevede expres că: „*Acest tip de cătușe se aplică, de regulă, pentru imobilizarea persoanelor private de libertate în vederea prevenirii răspândirii unor boli ce ar putea fi transmise prin reutilizarea cătușelor metalice fără a fi dezinfectate, la recomandarea medicului unității consemnată în Formularul privind istoricul escortării, precum și cu ocazia efectuării predării/primirii persoanelor private de libertate între locurile*

- centuri de imobilizare[95] (în situații ce se impune a fi temeinic justificate);
- mijloace de imobilizare (specifice, utilizate) în timpul deplasării/ transportului[96] (de asemenea, doar în situații temeinic justificate);
- curele de imobilizare[97];
- mijloace iritant-lacrimogene[98];
- bastonul / tonfa de cauciuc[99];

de deținere/instituții, în vederea eliminării momentelor vulnerabile generate de scoaterea și aplicarea celor metalice".

[95] Centurile de imobilizare reprezintă un sistem / dispozitiv de protecție și imobilizare format din cătușe metalice (pentru mâini), dar prevăzut, în plus, cu un sistem de prindere în jurul taliei [art. 12 alin. 2 lit. b) din Regulamentul privind siguranța locurilor de deținere], care limitează suplimentar libertatea de mișcare a deținutului, prin comparație cu simpla întrebuințare a cătușelor pentru mâini (fie acestea metalice sau de unică folosință).

[96] Mijloace de imobilizare (specifice utilizate) în timpul deplasării/transportului constituie un sistem / dispozitiv de protecție și imobilizare format din cătușe metalice atât pentru mâini, cât și pentru picioare, legate între ele, care permit deplasarea persoanei căreia îi sunt aplicate [art. 12 alin. 2 lit. d) din Regulamentul privind siguranța locurilor de deținere], care limitează suplimentar libertatea de mișcare a deținutului, prin comparație cu simpla întrebuințare a cătușelor pentru mâini (fie acestea metalice sau de unică folosință) și chiar și a centurilor de imobilizare; acestea se pot aplica pe timpul deplasării deținuților la organele judiciare, ori la unitățile sanitare din afara sistemului penitenciar sau în alte locuri din exteriorul penitenciarelor, precum și cu prilejul transferului de la un loc de deținere la altul, ori, uneori, chiar și pentru deplasări în interiorul locului de deținere, dar numai în situații temeinic justificate.

[97] Curelele de imobilizare reprezintă un sistem / dispozitiv din piele (acestea sunt confecționate astfel încât să asigure, separat, imobilizarea mâinilor sau a picioarelor persoanei căreia îi sunt aplicate) sau din material textil (aceste curele se utilizează suplimentar imobilizării prin curele din piele, dacă doar acelea nu sunt suficiente – curele din material textil se aplică peste toracele persoanei imobilizate și se prind de pat), dispozitiv care este întrebuințat (neapărat: astfel încât să nu cauzeze leziuni sau strangulări), cel mai adesea, asupra persoanelor private de libertate care prezintă tulburări de personalitate sau psihice, aflate în fază decompensată, ori persoanelor cu retard mental cu decompensări comportamentale, sau celor cu agitație psihomotorie cu risc crescut de auto și/sau heteroagresiune, de diferite etiologii, menținerea acestora realizându-se doar până la instalarea efectelor medicamentelor sedative; totuși, conform prevederilor regulamentare exprese, acest dispozitiv de protecție și imobilizare poate fi întrebuințat și pentru imobilizarea persoanelor private de libertate care nu se încadrează în aceste categorii, în special în scopul împiedicării evadării, sau în situația în care deținuții pun în pericol siguranța deținerii, ori amenință viața și integritatea personalului ori a altor persoane sau pentru a împiedica distrugerea de bunuri.

[98] Substanțele iritant-lacrimogene pot fi distribuite, sub formă de gaz, asupra deținuților prin intermediul unor pulverizatoare portabile (fie ele pulverizatoare de mână sau pulverizatoare cu o capacitate mărită față de cele de mână), ori prin grenade de mână, arme sau alte dispozitive care pot expulza cartușe conținând gaz iritant-lacrimogen.

[99] Conform dispozițiilor cuprinse în art. 12 alin. 2 lit. g) din Regulamentul privind siguranța locurilor de deținere, bastonul/tonfa de cauciuc se utilizează doar atunci când situația o impune, pentru că tehnicile nonviolente sau folosirea forței fizice (îndreptate

- (mai rar / excepțional) jetul de apă sau elementele acustice, luminoase, fumigene[100];
- (mai rar / excepțional) armele cu muniție neletală, sau chiar și acelea cu muniție letală (apte de întrebuințare exclusiv în condițiile legii speciale în domeniu)[101];

împotriva deținuților agresivi și violenți fizic) nu au dat rezultate, sau în caz de autoapărare; bastonul/tonfa de cauciuc se folosește numai până când persoana privată de libertate împotriva căreia a fost întrebuințat(ă) a fost imobilizată, fiind obligatoriu a se încerca evitarea lovirii părților / organelor vitale ale corpului deținutului față de care este întrebuințat(ă).

[100] De principiu, jetul de apă sub presiune este un mijloc de protecție folosit împotriva grupurilor de deținuți „care se dedau la acțiuni de distrugere, incendiere, blocare a căilor de acces, deteriorarea dispozitivelor și sistemelor de siguranță ale locului de deținere, revolte ori alte acțiuni violente cu consecințe grave asupra ordinii și desfășurării normale a activității locului de deținere", pentru a asigura dispersia persoanelor private de libertate astfel comasate [art. 12 alin. 2 lit. h) din Regulamentul privind siguranța locurilor de deținere] și a întrerupe activitățile nelegale ale acestora; asemănător, „elementele acustice, luminoase, fumigene se (...) ca mijloc de dispersare a grupurilor de persoane private de libertate și în situația baricadării acestora în camere, secții sau alte locuri unde au acces" [art. 12 alin. 2 lit. k) din Regulamentul privind siguranța locurilor de deținere]; prin urmare, reiese că aceste mijloace de protecție și de imobilizare sunt mai rar întrebuințate în legătură cu evadarea / tentativa de evadare, dar, totuși, nu credem că poate fi exclusă folosirea lor și în legătură cu unele cazuri de evadare / tentativă de evadare observată, grupată și „activă" (clasică / dinamică), atunci când (de exemplu) mai mulți deținuți s-ar grupa pentru a încerca să complășească, prin forță / violență fizică cumulată, agenții din dispozitivul de siguranță al unității de deținere, în scopul evadării.

[101] Art. 12 alin. 2 lit. i) din Regulamentul privind siguranța locurilor de deținere; actul normativ la care se face referire este reprezentat de Legea nr. 23/2016 (4 martie), *privind regimul deținerii și utilizării armamentului din dotare și operațiunile cu arme și muniții în sistemul administrației penitenciare*, publicată în M. Of. nr. 174/2016 (8 martie). Conform dispozițiilor cuprinse în Legea nr. 23/2016, se dispune că: „*Funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare sunt dotați cu arme letale și/sau arme neletale și pot face uz de armă în exercitarea atribuțiilor de serviciu, în caz de legitimă apărare sau în stare de necesitate, în condițiile legii*" (art. 7 alin. 1); „(1) *Folosirea mijloacelor prevăzute la art. 7 alin. (1) se face în conformitate cu prevederile legale, în mod gradual și proporțional, în raport de circumstanțe, după somația prealabilă, atunci când timpul permite, cu acordarea timpului necesar pentru încetarea acțiunilor și pentru executarea dispozițiilor (...) dacă nu s-au putut folosi alternative eficiente și mai puțin vătămătoare.* (2) *Folosirea mijloacelor prevăzute la art. 7 alin. (1) nu trebuie să depășească nevoile reale pentru împiedicarea unui act ostil sau neutralizarea agresorilor (...)*" (art. 8). Prin actul normativ preindicat se dispune posibilitatea întrebuințării (cu respectarea cerințelor legale) atât a armelor neletale, cât și a celor letale, printre altele: „*împotriva persoanelor care încearcă (...) să iasă în mod ilegal (...) din locurile de deținere, perimetrele sau zonele păzite, vizibil delimitate, clădiri sau sedii cu altă destinație decât cea de deținere*" [art 14 alin. 1 lit. b) raportat la art. 9 alin. 1 lit. c)], precum și „*pentru a împiedica fuga de sub escortă sau evadarea celor aflați în stare legală de deținere, dacă aceștia pun în pericol viața unei persoane sau nu pot fi opriți prin alte mijloace*" [art 14 alin. 1 lit. b) raportat la art. 9 alin. 1 lit. e)], respectiv „*în timpul acțiunilor de urmărire, descoperire și capturare a persoanelor private de libertate evadate, dacă acestea pun în pericol viața unei*

- câinii de serviciu[102];
- forța fizică[103];

persoane sau nu pot fi oprite prin alte mijloace" [art 14 alin. 1 lit. b) raportat la art. 9 alin. 1 lit. f)], precum și „*împotriva oricărui vehicul folosit de persoane care săvârșesc faptele prevăzute la lit. a)-j), precum și împotriva conducătorului acestuia, care refuză să oprească, dacă acesta pune în pericol viața unei persoane sau nu poate fi oprit prin alte mijloace*" [art 14 alin. 1 lit. b) raportat la art. 9 alin. 1 lit. k)]. Se mai stabilește și faptul că: „*Uzul de armă neletală se execută evitându-se, pe cât posibil, tragerea în zona capului*" (art. 16), respectiv că atât uzul de armă letală, cât și neletală trebuie să respecte următoarele principii: „*Uzul de armă împotriva femeilor și bătrânilor trebuie evitat, pe cât posibil*" (art. 12 și art. 17); „*Se interzice uzul de armă (...) împotriva copiilor, femeilor cu semne vizibile de sarcină și persoanelor cu semne vădite de invaliditate, cu excepția cazurilor în care înfăptuiesc un atac armat sau în grup, care pune în pericol viața sau integritatea corporală a uneia ori mai multor persoane*" [art. 13 lit. a) și art. 17]. Ca regulă, înainte de executarea focului în cazul folosirii armelor, fie acestea letale, fie neletale, trebuie efectuată o somație (sau multiple somații), potrivit regulilor prevăzute în art. 9 alin. 1-5 și art. 14 alin. 1-3 din Legea nr. 23/2016, cu excepția situației în care se nu există timpul necesar pentru aceasta, în condiții de legitimă apărare sau stare de necesitate (art. 10). Potrivit art. 21 din cadrul normativ preindicat, se mai stabilește și că: „(1) *Funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare care au făcut uz de armă sunt obligați să anunțe această situație, pe cale ierarhică, de îndată ce situația o permite. Imediat ce este posibil, informarea se va face și în scris.* (2) *Dacă în urma uzului de armă s-a produs moartea sau vătămarea unei persoane, directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, după caz, directorul unității subordonate ori înlocuitorul legal al acestora este obligat să anunțe de îndată procurorul competent.* (3) *Folosirea armamentului din dotare în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau pentru îndeplinirea misiunilor specifice, în condițiile și în cazurile prevăzute de lege, înlătură caracterul penal al faptei și răspunderea civilă pentru pagubele produse*".

[102] Art. 12 alin. 2 lit. i) din Regulamentul privind siguranța locurilor de deținere; conform art. 9 din același Regulament, câinii de serviciu se folosesc „în activități de pază și escortare la punctele de lucru și organele judiciare, la întărirea dispozitivului de îmbarcare/debarcare în/din mijloacele de transport a persoanelor private de libertate și pentru paza perimetrelor", precum și pentru „descoperirea telefoanelor mobile, explozibililor, substanțelor toxice sau stupefiante și urmărirea evadaților (...)".

[103] Conform art. 12 alin. 2 lit. l) din Regulamentul privind siguranța locurilor de deținere, forța fizică se folosește (anterior întrebuințării unor mijloace apte să producă consecințe mai grave asupra integrității fizice a persoanelor, precum bastonul / tonfa de cauciuc) „pentru imobilizarea persoanelor private de libertate în situația rezistenței fizice pasive sau active la dispozițiile personalului și reprezintă totalitatea procedeelor tehnico-tactice de imobilizare și control a persoanelor private de libertate reglementate în conformitate cu „*Manualul privind structurile de intervenție și pentru utilizarea mijloacelor și tehnicilor de imobilizare – vol. I* (aprobat prin decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor), precum: „tehnici articulare, tehnici de proiectare, lovituri permise, imobilizare la sol și orice alte metode de autoapărare" (pct. 3.3.12 din documentul preindicat – apt de consultare online la adresa de internet [accesată pe 20 martie 2026]: https://anp.gov.ro/wp-content/uploads/2021/06/Manual-utilizarea-tehnicilor-si-mijloacelor-de-imobilizare.pdf). Forța fizică se poate utiliza doar excepțional, în vederea imobilizării deținuților (în scopurile preindicate) și numai cu respectarea principiului evitării aplicării „loviturilor în zone vitale și cu o intensitate de natură a provoca vătămarea gravă a integrității corporale a persoanelor private de libertate".

– dispunerea cazări deținutului în camera de protecție și de observare[104].

Evadarea reprezintă una dintre interdicțiile reglementate (în art. 82 din Legea nr. 154/2013) față de persoanele condamnate la pedepse privative de libertate [exprimată, la lit. c) din norma preindicată, în forma: „*Persoanelor condamnate le sunt interzise: (...) c) inițierea sau participarea la acte de sustragere de la executarea pedepselor privative de libertate*"]. Încălcarea acestei interdicții (fie direct, în calitate de autor, fie ca instigator[105]) constituie o abatere disciplinară foarte gravă [conform

[104] Art. 23 din Legea nr. 254/2013; art. 24 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013; art. 12 alin. 2 lit. m) din Regulamentul privind siguranța locurilor de deținere.

[105] Formularea textului legal cuprins în art. 100 alin. 1 din Legea nr. 254/2013 este următoarea: „*Constituie abateri disciplinare foarte grave încălcarea dispozițiilor prevăzute la art. 81 lit. a)-c) și la art. 82 lit. a)-p), determinarea cu intenție a altei persoane condamnate să săvârșească una dintre faptele prevăzute la art. 82 lit. a)-p), precum și încălcarea altor obligații și interdicții prevăzute ca abateri foarte grave în alte acte normative*". Considerăm că formularea este deficitară și necorelată cu prevederile incidente în materia dreptului penal substanțial. Astfel, din moment ce interdicția din art. 82 lit. c) din Legea nr. 254/2013 vizează conduitele constând în „*inițierea sau participarea la acte de sustragere de la executarea pedepselor privative de libertate*", rezultă că ea privește, în egală măsură, săvârșirea evadării atât în calitate de autor (comiterea nemijlocită a propriei evadări), cât și în calitate de participant la evadarea comisă de un alt deținut (conform prevederilor cuprinse în art. 174 C. pen., referitoare la semnificația sintagmei „săvârșirea unei infracțiuni sau comiterea unei infracțiuni"). Pe de altă parte, atunci când în art. 100 alin. 1 din același act normativ se dispune că reprezintă abatere disciplinară foarte gravă încălcarea acestei interdicții (printre altele), dar se accentuează în mod expres, distinct, că reprezintă abatere disciplinară foarte gravă și „*determinarea cu intenție a altei persoane condamnate să săvârșească una dintre faptele prevăzute la art. 82 lit. a)-p)*" (adică instigarea la comiterea unei asemenea fapte), fără a se menționa însă nimic despre activitatea de ajutor sau înlesnire, cu intenție (poziția de complice), la săvârșirea unei interdicții dintre cele prevăzute la art. 82 lit. a)-p) din Legea nr. 254/2013, se creează (în mod fals) impresia că doar conduita de instigare la evadare, iar nu și aceea de complicitate la aceasta (indiferent de încadrarea ei juridică în materie penală: ca act de participație – complicitate la evadare [art. 48 – art. 285 C. pen.], sau ca act de săvârșire nemijlocită a infracțiunii de sine-stătăoare de înlesnire a evadării [art. 46 alin. 1- art. 286 C. pen.]) ar constitui, de asemenea, o abatere disciplinară foarte gravă. Or, considerăm că, în realitate, este indiscutabilă reținerea unei abateri disciplinare foarte grave, pe motivul încălcării interdicției prevăzute la art. 82 lit. c) din Legea nr. 254/2013, de către cel care are poziția complicelui la o evadare / a autorului unei înlesniri a evadării, adică a deținutului care ajută sau înlesnește, în orice mod, o altă persoană privată de libertate, să evadeze. Este evident că acest comportament se încadrează, în mod clar, în conduita tipică descrisă de art. 82 lit. c) din Legea nr. 254/2013, fiind indiscutabil o „participare la acte de sustragere de la executarea pedepselor privative de libertate". În acest sens, considerăm că formularea din art. 100 alin. 1 din Legea nr. 254/2013 pare a fi mai restrictivă decât a fost în intenția legiuitorului, trebuind să fie interpretată extensiv, în lumina dispoziției art. 82 lit. c) din această lege. Eventual, s-ar putea argumenta aplicabilitatea formulării cuprinse în art. 100 alin. 1, sub aspectul referirii doar la *determinarea* cu intenție a altei persoane condamnate să săvârșească una dintre faptele prevăzute la art. 82 lit. a)-p), iar nu și la ajutorul / înlesnirea cu intenție în același sens (alături, desigur, de comiterea ca autor a faptei reprezentând această interdicție), în sensul că reprezintă abatere disciplinară foarte gravă inclusiv instigarea la un act care constă, pe fond, conduită de participație la evadare / faptă de înlesnire a evadării (instigarea la

art. 100 alin. 1 din Legea nr. 254/2013], adică cel mai grav tip de abatere disciplinară dintre acelea reglementate, *de lege lata*, în materie execuțional-penală.[106] Drept consecință a comiterii unei asemenea abateri disciplinare, deținutul identificat vinovat (în procedura disciplinară aferentă)[107] riscă aplicarea uneia dintre următoarele sancțiuni disciplinare (de drept execuțional-penal): *suspendarea dreptului de a primi și de a cumpăra bunuri*, pe o perioadă de cel mult două luni (cu excepția bunurilor celor necesare pentru igiena individuală sau exercitarea drepturilor la apărare, petiționare, corespondență și asistență medicală); *suspendarea dreptului de a primi vizite*, pe o perioadă de cel mult 3 luni; *izolarea* pentru maximum 10 zile.[108]

Art. 53 alin. 2 din Legea nr. 254/2013 dispune că „în situația producerii unei evadări" (printre alte ipoteze) există obligația de a i se comunica incidentul persoanei vătămate (de a fi înștiințată aceasta); desigur, această obligație nu se activează întotdeauna, ci doar în condițiile prevăzute de art. 404 alin. 6 C. proc. pen., anume: „Când instanța a pronunțat pedeapsa închisorii, iar persoana vătămată a solicitat înștiințarea cu privire la eliberarea în orice mod sau evadarea condamnatului", ipoteză în care „instanța face o mențiune în acest sens în dispozitivul hotărârii". Într-un astfel de caz, datele de contact furnizate de persoana vătămată în cursul procesului penal (la care aceasta dorește a fi înștiințată de liberarea sau evadarea condamnatului) sunt transmise distinct de instanța de executare, odată cu transmiterea hotărârii de condamnare și a mandatului de executare; în caz de evadare, informarea persoanei vătămate[109], la aceste date, o va realiza organul de poliție[110], sesizat de către administrația locului de deținere.

„inițierea sau participarea la acte de sustragere de la executarea pedepselor privative de libertate"), cum ar fi: instigarea la inițierea evadării; instigarea la instigarea la evadare; instigarea la complicitate la evadare / instigarea la înlesnirea evadării (alături de conduitele principal avute în vedere, anume: inițierea evadării = instigarea la evadare; autoratul la evadare; complicitatea la evadare / autoratul la înlesnirea evadării).

[106] Potrivit art. 100 alin. 1-3 din Legea nr. 254/2013, în domeniul execuțional-penal sunt reglementate trei tipuri de abateri disciplinare (sub aspectul gravității), anume (în ordine descrescătoare): abateri disciplinare foarte grave; abateri disciplinare grave; abateri disciplinare ușoare. Pentru detalii, a se vedea: Mihai Dunea, *Drept execuțional penal. Curs universitar*, Ed. Hamangiu, București, 2024, p. 291 ș.u.

[107] A se vedea: *Idem*, p. 301-305.

[108] În acest sens dispune art. 218 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, aprobat prin H.G. nr. 157/2016. Aceste sancțiuni disciplinare sunt ultimele trei, cele mai grave (dintre cele șase) reglementate, în ordine crescătoare, în cuprinsul art. 101 alin. 1 din Legea nr. 254/2013.

[109] Sesizăm o inadvertență terminologică în formularea întrebuințată în cuprinsul art. 53 alin. 2 din Legea nr. 254/2013, față de reglementarea procesual-penală, în sensul că (pe teza finală) se face referire la *partea vătămată* [„În cazul (...) producerii unei evadări, informarea *părții vătămate* o realizează organul de poliție sesizat de către administrația locului de deținere"]; după cum se cunoaște, Codul de procedură penală actual conferă persoanei vătămate, ca participant în procesul penal, doar calitatea de subiect procesual principal, fără a îi mai acorda statutul de „parte" în cursul procesului penal (a se vedea art. 33 alin. 1, coroborat cu art. 32 din C. proc. pen.).

[110] Conform art. 116 alin. 6 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, în acest

6. Concluzii

Sincopele legislative în domeniul dreptului penal material (modificări discutabile sub aspectul intenției normative și apoi, în scurt timp, reveniri la soluții tradiționale) evidențiate în materia sancționării evadării conform unui regim special aplicabil, aferent pluralității de infracțiuni postcondamnatorii căreia îi dă naștere în majoritatea formelor sale de comitere, sunt, desigur, criticabile și evidențiază fie un îngrijorător amatorism în reglementare, fie o lipsă de viziune[111] (nu doar pe termen lung și mediu, dar chiar și scurt și foarte scurt) care nu poate face cinste niciunui legiuitor (dar care, din nefericire - în opinia noastră - tinde a se integra corespunzător într-o atitudine contemporană mai generală a forului legiuitor față de domeniul dreptului penal). ...

În ceea ce privește nou-introdusa specie de evadare omisivă prevăzută de art. 285 alin. 3^1 C. pen., achiesăm la un punct de vedere anterior exprimat în doctrină, anume: „*Dincolo de imperfecțiunile reglementare ale dispozițiilor art. 285 alin. (3^1) C. pen., o analiză criminologică serioasă ar putea conduce la concluzia inutilității unui astfel de text, pe de o parte pentru că pune statul român într-o lumină proastă prin asumarea imposibilității punerii în executare a hotărârilor penale de condamnare la pedepse privative de libertate rămase definitive, iar, pe de alta, prin prisma complicațiilor judiciare pe care le va genera atât pe plan național, cât și internațional*".[112]

De asemenea (dincolo de tonurile cumva radicale și de perspectiva cumva idealistă / dusă poate un pas prea departe față de linia unei analize complet obiective și imparțiale), reținem (totuși) și o altă opinie formulată în literatura de specialitate (încă de când art. 285 alin. 3^1 C. pen. nu era decât o propunere de îmbogățire a legislației) în legătură cu această nouă (și – îndrăznim a spune: „exotică" / neortodoxă) specie a evadării, anume: „(...) *infracțiunea de evadare suferă de o gravă suprareglementare (...). Cu toate acestea, tendința legiuitorului este în continuare de a crea alte forme asimilate ale acestei infracțiuni pentru a-și suplini incapacitatea de a supraveghea sau prinde persoanele condamnate definitiv la o pedeapsă privativă de libertate. (...) această propunere* [devenită între timp realitate normativă – precizarea noastră: M.D.] *încalcă rațiunea instituției prescripției executării pedepsei, respectiv aceea că persoana condamnată are dreptul de a fugi, iar statul are obligația de a o prinde*".[113] În continuare, în exprimarea aceluiași autor (față de care suntem, de principiu, în asentiment, în această chestiune): „considerăm că alegerea de a asimila evadării conduita unei persoane condamnate la o pedeapsă privativă de libertate, de a nu se prezenta la organul de poliție în vederea punerii în executare a mandatului de executare a pedepsei în termen de 7 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, este o recunoaștere a

caz, „Organul de poliție sesizat de administrația penitenciarului (...) este (...) Inspectoratul General al Poliției Române, în situația producerii unei evadări".

[111] În același sens – Voicu Pușcașu, *op. cit.*, p. 3.

[112] A. Fanu-Moca, *op. cit.*, p. 10.

[113] V.N. Ulici, *op. cit.*, p. 18.

incapacității statului de a pune în executare aceste hotărâri. A muta această obligație în sarcina persoanei condamnate este o soluție lipsită de orice urmă de rațiune, (...) îndepărtându-se (...) de sfera noțiunii de «evadare». Astfel, alegerea pare a fi caracterizată de rațiuni pur politic (...)".[114]

Referitor la reglementarea execuțional-penală a evadării, apreciem că s-ar impune o mai sporită a atenție a legiuitorului la coerenta și constanta corelare a semnificației / înțelesului / sferei de acoperire a conceptului de evadare, în raport de legislația penală substanțială (precum și teoria generală a participației penale la evadare), pentru a se elimina formulările inutile (redundante), care, în plus, sunt apte să genereze o dăunătoare confuzie și interpretări neunitare ale normelor.

Referințe

Antoniu G., Toader T. (coordonatori) și colectiv, *Explicațiile noului Cod penal. Vol. IV (art. 257-366)*, Editura Universul Juridic, București, 2016.

Bodoroncea G., Cioclei V., Kuglay I., Lefterache L.V., Manea-Săbău T., Nedelcu I., Nițu D., Streteanu F., Trandafir A.R., Vasile F.M., Zlati G., *Codul penal. Comentariu pe articole (art. 1-446), ediția 4 (revizuită și adăugită)*, Editura C.H.Beck, București, 2025.

Bogdan S., Șerban D.A., *Drept penal. Partea specială – Infracțiuni contra persoanei și contra înfăptuirii justiției*, ediția a IV-a (revăzută și adăugită), Editura Universul Juridic, București, 2024.

Boțian E., *Evadarea și înlesnirea evadării. Evoluția incriminării în legislația penală din România*, în *Revista Acta Universitatis Lucian Blaga*, nr. 2/2020.

Boțian E., *Considerații privind evadarea săvârșită de persoana aflată în arest la domiciliu*, în *Acta Universitatis Lucian Blaga*, nr. 1/2024.

Dunea M., *Poenalia sunt strictissimae interpretationis? (I)*, în *Analele Științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*, seria *Științe Juridice*, tomul LXV, nr. 2/2019.

Dunea M., *Drept execuțional penal. Curs universitar*, Ed. Hamangiu, București, 2024.

Fanu-Moca A., *Perpetuum infracțional. „Evadarea fugarilor" – o nouă variantă (ne)constituțională a infracțiunii de evadare*, în *Analele Universității de Vest din Timișoara – Seria Drept*, nr. 1/2025.

Loghin O., Toader T., *Drept penal român. Partea specială*, ed. a IV-a (revăzută și adăugită), Casa de editură și presă „Șansa" S.R.L., București, 2001.

Mărculescu-Michinici M.-I., Dunea M., *Drept penal - partea generală. Vol. I. Curs teoretic în domeniul licenței*, Editura Hamangiu, București, 2017.

Pușcașu V., *Câteva considerații cu privire la sancționarea pluralității de infracțiuni în cazul evadării*, în *Analele Universității de Vest din Timișoara – Seria Drept*, nr. 1/2025.

Rotaru C., Trandafir A.-R., Cioclei V., *Drept penal. Partea specială (II)*, ediția a 6-a, Editura C.H. Beck, București, 2022.

Slăvoiu R., *«"Fugar" în străinătate – interacțiunea dintre evadare și mecanismele de cooperare internațională în materie penală»*, articol publicat online (www.juridice.ro).

Stan A., *Arestul la domiciliu și infracțiunea de evadare. Caracterul privativ sau restrictiv al măsurii preventive*, articol publicat online (www.juridice.ro)

Stoica M.O., *Dificultăți generate de aplicarea Legii nr. 19/2025 în legătură cu varianta asimilată a infracțiunii de evadare prevăzută de art. 285 alin. (1) și (31) C. pen.*, revista *Themis*, nr. 2/2025.

Streteanu F., Nițu D., *Drept penal. Partea generală*, vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2014.

[114] *Idem*, p. 21.

Toader T., *Drept penal român. Partea specială. Vol. I*, Editura Universul Juridic, București, 2019.
Toader T., Michinici M.-I., Răducanu R., Crișu-Ciocîntă A., Rădulețu A., Dunea M., *Noul Cod penal. Comentarii pe articole*, Editura Hamangiu, București, 2014.
Trandafir A.-R., *Poți să mă recunoști după vorbele mele. Articole și teme de drept penal în 2025*, articol publicat online (www.juridice.ro).
Ulici V.-N., *Infracțiunea de evadare: suprareglementare sau necesitate?*, în *Jurnalul Baroului Cluj*, nr. 2/2024.
Manualul privind structurile de intervenție și pentru utilizarea mijloacelor și tehnicilor de imobilizare – vol. I (aprobat prin decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor)

Site-uri online consultate în principal

https://anp.gov.ro
https://www.baroul-cluj.ro
https://www.ccr.ro
https://www.cdep.ro
https://drept.uvt.ro
https://www.iccj.ro
https://www.juridice.ro
https://pub.law.uaic.ro
https://www.senat.ro
https://sintact.ro

Legislație și jurisprudență (obligatorie) referită

Codul penal din 1864 (Codul penal „Cuza")
Codul penal din 1936 (Codul penal „Carol II")
Legea nr. 15/1968 (Codul penal anterior)
Constituția României (1991, republicată în 2003)
Legea nr. 24/2000 - privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative
Legea nr. 286/2009 - privind Codul penal (actual)
Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală
Legea nr. 254/2013 - privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal
H.G. nr. 157/2016 – de aprobare a Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal
Legea nr. 23/2016 - privind regimul deținerii și utilizării armamentului din dotare și operațiunile cu arme și muniții în sistemul administrației penitenciare
Decizia Î.C.C.J. – R.I.L. nr. 4/2017
Ordinul ministrului justiției nr. 4800/C/2018 – de aprobare a Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor
Legea nr. 146/2021 - privind monitorizarea electronică în cadrul unor proceduri judiciare și execuțional penale
Hotărârea nr. 6 / 2023 - Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție
Decizia Curții Constituționale a României nr. 557/2024
Legea nr. 19/2025 - pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal